

Kasım-Aralık

3 MART LİSESİ

MaksatMuhabbet

Sonbahar, döker zamanın yapraklarını bir bir..

Saygı, özlem ve minnetle...

Bu sayıda:

Mustafa Kemal'in Bursa Nutku , Mehmet Yenişar	Aydınlanma Çağında Kadın Hakları, Doğa Deniz
Bir Garip Orhan Veli, Rana Ceren Öztürk	Rakı Şişesinde Orhan Veli Olmak, Yağmur Gürsoy
Osmanlıda Rönesans, Sarp Özay	Çizgili Defter'de Sevgi Soysal
Sırt Çantam , Rana Ceren Öztürk	Dostoyevski, Öykü Efendi
FikirSel, Evrim Yıldırım	Batılılaşma Süreci ve Fransızca ,D. Türkyılmaz
Prizma, Eray Algan	SözDüşüm, Şengül Ateş
Sinan Meydan, Sıla Çetindere	Sırt Çantam, Ceren Öztürk
Kabara	Hiper Gerçeklik, Emek Aydın

Mustafa Kemal Atatürk ve Bursa Nutku

Var olduğu günden bu yana her kesim ve ideolojiden insanların tartıştığı ,üzerine yazılı yazısız birçok söylem bulunan “Bursa Nutku” günümüze uyarlandı-ğında, hatta ve hatta geçmişe bakıldığında dahi her döneme uygunluğu ile öne çıkıyor. Bursa Nutku, Bursa Ulu Camii’de okunan Türkçe ezana karşı yaklaşık 100 kişinin önce müftülük ardından valilik önündeki gerici fikirler temelinde toplanması sonucu 1933 yılında Bursa’da okundu. Atatürk bu nutukla halka seslenirken devrimlerin ve cumhuriyetin en büyük savunucusu olduğu sık sık dile getirdi. Ezanın Türkçe okunmasındaki temel amaç, dinin ve gereklerinin anadilde daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Böylece yanlış ve batıl düşünceye kendini kaptırmış haklın aydınlanması, yıllardır dayatılan dogmatik düşüncelerin sorgulanarak yok edilmesi, dini gerçekten anlamış ve vicdan özgürlüğüne kavuşmuş Müslüman Türk halkı oluşturulacaktı.

Türk genci devrimlerin ve cumhuriyetin bekçisidir!

Ancak her dönem olduğu gibi insanları kullanan örgüt ve cemaatler, bilinçli bir toplum istemedikleri için çeşitli isyanlara başvurdular. Günümüzde yaşanan bazı olaylara bakıldığında değişen bir şeyin olmadığını hatta daha bilinçsiz bir kitlenin oluştuğunu görebiliriz. Bursa Nutku ve Gençliğe Hitabe işlediği konu, içerdiği düşünce açısından çok farklı değildir. Her dönemde olduğu gibi Atatürk ve onun yeniliklerini karalamaya çalışan oluşumlar Gençliğe Hitabe’ye çok da fazla çamur atamazken daha az bilinen Bursa Nutku’na saldırdılar.

Garî M. Kemal

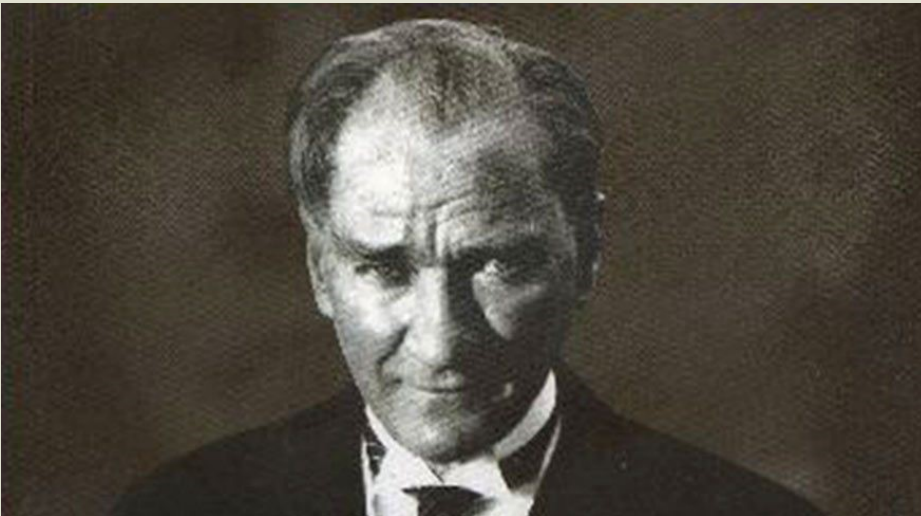
BURSA NUTKU

Gençliğe bağımsız ve hür bir biçimde düşünmeyi, gerekirse mücadele etmeyi öğütleyen bu yazı bazı kişilerin hoşuna gitmediği için hep gizlendi. Denize düşen yılana sarılır mantığı ile yandaş olmuş hukuk ve güvenlik gücünün adalet getirmesini beklemek, öküz altında buzağı aramaktır. Durum ne olursa olsun en ufak eylemde bulunmak dahi hiçbir şey yapmamaktan iyidir mantığı vardır. Medeni kanunu istemeyenlerle, bugün kadın şiddetini meşru kılanlar aynıdır. Türk halkını sorgulayan bir toplum yapmanın en başı olan dini kendi diline çevirmeyi istemeyenlerle, bugün kendi kafasından din uyduranlar aynı kişidir. Menemen’de ,Kubilayı şehit edenle, askeri yuhalayan da aynı kişidir. Devrimleri yok edip cumhuriyeti yıkmak isteyen yoz zihinli kişileri ancak akıllı hür, vicdanı hür; zeki çevik ve ahlaklı gençlerin yeneceğine inanan Mustafa Kemal, her zaman gençleri önemli görmüştür. Şimdi ise biz gençleri Atatürk’ümüzün ön gördüğü bedhahlar kendi içine çekmeye çalışmaktadır.

Bursa Nutku işte burada bize “mücadele edin!” diyor. Her zaman irtica ve yobazlıkla mücadele etmek, sorgulayan Türk gençliğinin görevi ve ödevidir. İşte bu yüzden okumalı, güçlenmeli ve Atatürk ışığında her zaman bizleri yıkmak isteyenlere karşı koymalıyız ki bu şekilde gelişelim. Günümüze tam oturan bir tespit olan Bursa Nutku’nun daha çok okunup anlaşılması ve onun gerekli kıldığı mücadelenin her zaman tarafımızca yaşatılmasını dilerim.

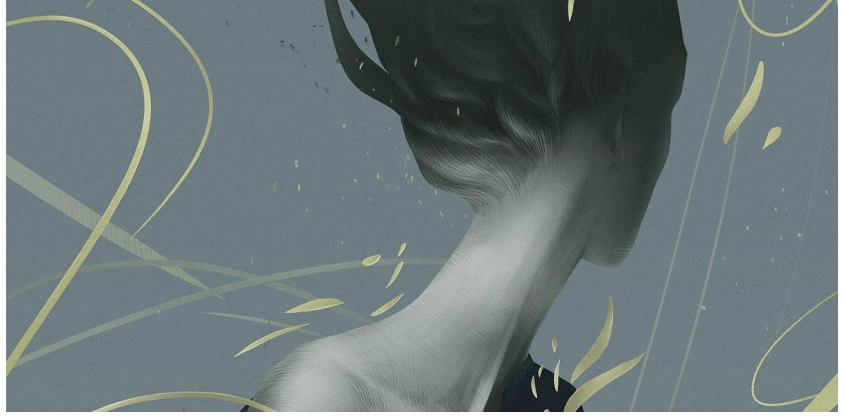
MEHMET YENİŞAR
/10 FL B

Aydınlanma Çağında Kadın Hakları

Yüzyıllar boyunca kadın çoğu toplumda din aracılığıyla baskı altına alınarak birçok hak ve özgürlükten mahrum bırakılmıştır. Eve kapatılan kadın; çocuk bakımı, temizlik, yemek pişirme gibi ev işlerine yönlendirilerek toplumsal yaşamın dışına itilmiştir. Ancak aydınlanma dönemi ile birlikte kadınlar birçok sosyal alanda kendi haklarını aramak adına bazı toplumsal ve siyasi hareketler başlatmışlardır. Başta Batı dünyası olmak üzere, Osmanlı-Türk dünyasını da ciddi biçimde etkileyen Aydınlanma düşüncesi 17. ve 18. yüzyıllarda etkisini göstermiştir. Bu düşüncenin önemi, Orta Çağ'a egemen olan "kutsal"dan kopuşu sağlamış olmasıdır. Aydınlanma düşüncesi ilahi olanın yerine insanı, dogmatik bilginin yerine ise akıllı koymuştur. Batı'da Aydınlanma Dönemi'nde akıl ön plana çıkmıştır. Bu dönemde toplumsal değişim ve dönüşümün en iyi yolunun eğitim olduğuna inanılmıştır. Aydın-

lanma düşüncesi Batı'da Fransız İhtilali'ni hazırlamış, Türk toplumunda ise belirgin etkisini 1839 Tanzimat Fermanı ile göstermiş, 1856 tarihli Islahat Fermanı ile de devam ettirmiştir. Aydınlanma düşüncesi başlangıçta erkeği "birey" olarak kabul ederken, kadını henüz birey olarak kabul etmemiştir.

Bu durum sonraları tepki ile karşılanmış, en ciddi tepkiyi ise Batılı kadınlar göstermiştir.

Devrim kadınları bilinçlendirdi.

1789 Fransız Devrimi'nde kadınlar önemli görevler üstlenmişler ve ilk kez bu dönemde bilinçli bir hak arama çabasına girmişlerdir. Çok sayıda kadın devrim sürecine destek vermesine karşın "Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi", esas olarak erkek yurttaşlara çeşitli haklar getirmiştir. 1789 tarihli (Declaration des droits de l'homme et du citoyen) "Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi" hazırlanırken evrimde destek veren kadınların "homme" sözcüğü yerine "homme - femme" (erkek-kadın) yazılması istekleri de kabul edilmemiştir.

Devrimle birlikte ülkede yaygınlaşan eşitlik ve özgürlük kavramlarından kadınlar da faydalanmak istemişler ancak bu istekleri kabul edilmemiştir. Böylece, devrimci kadınlar "Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirisi"ni hazırlayarak 1791 tarihinde ilan etmişlerdir. Bu bildiri şu paragrafla başlamaktadır: "Biz; anneler, kız çocukları, kız kardeşler, ulusun temsilcileri, Ulusal Meclis'e alınmayı talep ediyoruz. Toplumun sefaletinin ve siyasal iktidarların ahlaki bozulmuşluğunun başlıca nedenlerinin, kadınların hakla-

rının tanınmaması, unutulması ya da göz ardı edilmesi olduğunu göz önüne alarak, kadınların doğal, devredilemez ve kutsal haklarını bir bildirgeyle ilân etmeye karar verdik. Böylelikle istiyoruz ki bu bildirge toplumun bütün üyelerinin gözü önünde dursun, herkese hak ve yükümlülüklerini hatırlatsın; kadınların ve aynı şekilde erkeklerin iktidarı kullanmaları siyasal kurumlar açısından karşılaştırılabilir ve buna daha çok saygı gösterilsin; kadın yurttaşların basit ve dokunulmaz esaslara dayanan şikâyetleri daima, anayasanın ve iyi geleneklerin korunması ve herkesin esenliği için etkili olabilsin. Güzelliği ile olduğu kadar anneliği üstlenme cesaretiyle birlikte düşünülen kadın cinsi olarak bugün, Tanrının da yardımıyla, kadının ve kadın yurttaşların haklarını bu bildirgeyle tanıyor ve ilan ediyoruz". Günümüzde daha çok kadın hakları konusundaki öncü görüşleri ile bilinen Fransız kadın filozof ve yazar Olympe de Gouges, 1792'de Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirisi'ni yazmıştır.

Bunun yanı sıra , İngiliz yazar, filozof ve kadın hakları savunucusu olan Mary Wollstonecraft da cinsiyetler arası eşitliği savunduğu en ünlü eseri (A Vindication of the Rights of Women) Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi'ni kaleme almıştır. Olympe gibi o da Fransız Devrimi'nin yalnızca erkeklere eşitlik ve demokrasi getirdiğini savunmuştur. Olympe de Gouges fikirleri nedeniyle 3 Kasım 1793'te giyotinle idam edilmiştir. Wollstonecraft, kadınlara yüklenen ev içi görevlerin, söylendiği gibi, onların doğasının gereği olamayacağını savunmuştur ;başta eğitim hakkı olmak üzere, erkeklerin sahip olduğu haklardan kadınların da yararlanması gerektiğini dile getirmiştir.

Bu kitap, eşit haklar ve temel özgürlüklere dikkat çekmesi ve böylece feminist mücadele için öncü bir rol üstlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Batı'daki kadın hareketlerinden esinlenen Türk kadınları, Tanzimat Dönemi'nde içinde bulundukları yaşam koşullarına itiraz etmeye başlamışlardır. Kendilerine yönelik eşitsiz toplumsal koşullara karşı hak ve özgürlük isteklerini basın yoluyla duyurmaya çalışmışlardır. Erkeklerle aynı ücreti ödemelerine karşın vapurlarda kadınlara kötü yerlerin ayrılması, çok kadınla evlilik ve eğitim hakkı gibi çok çeşitli konularda istek ve şikayetlerini dile getirmişlerdir. İlk kadın romancılarımızdan Fatma Aliye Hanım, kadınların gelişim sürecinin erkekler tarafından engellenmesini evrensel bir sorun olarak görmüştür. Avrupa ve Amerika'daki erkeklerin de Osmanlı erkekleri gibi, bilim ve sanat kapılarını kadınlara kapadığını dile getirmiştir. Osmanlı kadınları tarafından kurulan "Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti (Osmanlı Kadınının Hukukunu Savunma Derneği) ise, bilinçlendirme ve yol gösterme görevlerini üstlenerek Osmanlı kadınına yeni bir rol kazandırmaya çalışmıştır. Bu dernek kadınların toplumsallaşmasının önünde engel olarak gördükleri gelenekler, hukuk ve eğitim konusundaki eşitsizliklere karşı mücadele etmiştir.

Bilindiği gibi 1923 yılında Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle birlikte birçok alanda devrim gerçekleştirilmiştir. Batı ülkelerinde kadınlar cinsiyetler arası eşitlik isteklerini bazen canlarıyla ödemişlerdir. Türk kadınları ise Ulu Önder Atatürk sayesinde, Batı'da kadınların yaşamları pahasına elde ettikleri seçme ve seçilme hakkı gibi temel hak ve özgürlüklere pek çok Batı ülkesindeki kadınlardan daha önce kavuşmuştur. ve kusurdur." diyerek kadın haklarına verdiği önemi dile getirmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk "Bir toplum, cinslerden yalnız birinin yüzyılımızın gerektirdiklerini elde etmesiyle yetinirse, o toplum yarı yarıya zayıflamış olur. Bizim toplumumuzun uğradığı başarısızlıkların sebebi, kadınlarımıza karşı ihmal ve kusurdur." diyerek kadın haklarına verdiği önemi dile getirmiştir.

Rönesans'ta Osmanlı, Osmanlıda Rönesans...

Her ne kadar doğum yeri İtalya olsa da etkisi tüm Avrupa'yı sarmış , insanlığa Kuzey ve Güney Amerika başta olmak üzere ileri vakitlerde Avusturalya Antarktika ile birlikte 4 kıta armağan bırakmış bir dönemdir Rönesans. Bildiğimiz bilimselliğe adım adım ilerlerken bir çok icat ve keşif yapılmıştır. Öyle önemli bir dönem ki insanlığın ilerlemesi bir anda ivmelenmiş ; 500 yıl önce 3 kıtanın dünyanın tamamı olduğunu sanan insan , bugün turistik amaçla aya seyahat yapmaya hazırlanıyor. Kitap dışında bilgi depolama yöntemi bilmeyen insan yapay zeka ile bilgiyi depolamak dışında işleyen sistemler geliştiriyor. Peki böyle önemli bir devirde tüm Avrupa bu bilim ve sanat sıçramasını yaparken atalarımız ne yapıyordu. İpucu vereyim : Yan gelip yatmıyordu. Bir Avrupa gibi ilkel helikopter örnekleri yapmasak da biz de bu bilim sıçramasından az da olsa etkilendik. Avrupa mikroskop yaptı , biz mühendislik harikası toplar döktük. Avrupa günümüz matbaasını geliştirdi, biz de rasathane kurduk. Her ne kadar rasathanenin sonu iyi olmadıysa da devri için önemli bir girişimdi. Hem o devirlerde Osmanlı bilim ve felsefenin atası olan toprakları kontrol ediyordu. Elbette biraz da olsa yardımcı olacaktı. İleride bahsedeceğim birkaç evrak ve kitap bizce kıymeti bilinmese de tarihi ve bilimsel açıdan önemlidir.

Şanslıyız ki Rönesans Dönemi'nde gerçek bir entelektüel vardı. Çoğunuz onu strateji ve askerlik alanında tanır ama o önemli bir araştırmacı , şair ve dil meraklısıydı. Peki, kimdi bu kendi anadili olan Osmanlı Türkçesi dışında Arapça, Farsça, İbranice, Keldanice, Slavca, İtalyanca, Yunanca ve Latince bilen Rönesans Türk'ü? O, II. Mehmet ; bilinen adıyla Fatih Sultan Mehmet. Fatih Sultan Mehmet çocukluğundan itibaren yoğun bir İslami ve ilmi eğitim aldı. Kendisinden önceki altı padişah gibi o da askeri hususlarda bilgi ve tekniğe sahipti. Fatih Sultan Mehmet, birçok tarihçi tarafından bir Rönesans hükümdarı olarak tanımlanmaktadır. Fatih, İtalya ve İtalyan kültürünü tanıyan nadir bir doğu hükümdarıydı. Kendi döneminde hoş karşılanmasa da kendi portresini yaptırdı. Onu tarihe geçirecek, çağ açıp çağ kapatacak fethi için muazzam toplar döktürdü. Ptolemaios (Batlamyus) un dünya haritasını İstanbul'a getirtmiştir. İlyada ve Odessia'yı ana dilinde okuyabilen Fatih gerçek bir Rönesans adamıydı.

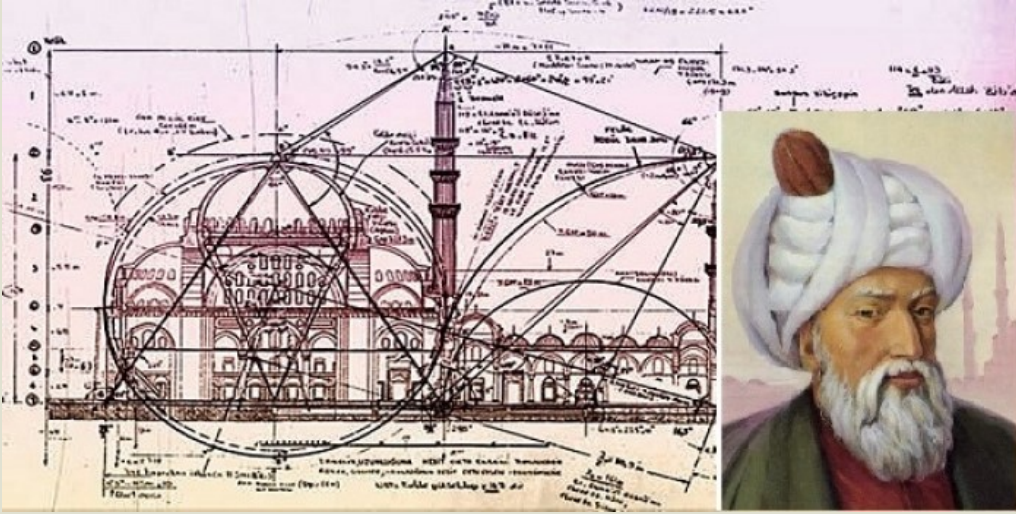
Kristof Kolomb'un 2. Beyazıt'a teklifi...

Aşk mıdır ki can-ü dil mülkünü yağma eyleyen
Aşk mıdır sinemin içre gelip de câ eyleyen
Aşk mıdır ki, boynuma takıp belâ zincirini
Gezdirip Mecnûnleyin, âlemde rüsvâ eyleyen
Aşk mıdır ki, bi-vefâ güller elinden geceler
İnledip bûlbûlleri tâ subh güya eyleyen (Sabaha kadar söyleştiren)
Aşk mıdır ki eyleyen tir-i cefâyâ cân-siper (Canını feda eden)
Mihnet (sıkıntı) ü derd ü gamı sinemde peydâ eyleyen
Aşk mıdır ki bir kemân-ı ebrû nigârın (güzel yüzlü sevgili) yâdına
Ok gibi bu kaddimi (boy pos) büküp benim yâ eyleyen
Aşk mıdır ki fennî derdi (deri ilmini) okutup âşıklara
Fasî u habî sinemin levhinde (gönlümün bölümünün yazılı olduğu
fasılda) inşâ eyleyen
Aşk mıdır ki bu Muhibbî sine sine dağ vurup
Ahîr ânın gözleri yaşını derya eyleyen
Kanunî Süleyman (Muhibbî)

Osmanlı İmparatorluğu, Derfesi Ebedî müddet

Fatih'ten sonra gelen II. Beyazıt dönemi yaratılan Fatih zihniyetinde biraz farklıydı. Birtakım iç karışıklıklar ve seferlerle uğraşmaktan bilim ve sanata babası gibi önem veremedi Beyazıt. Amerika kıtasının keşfi için Osmanlı sarayına teklif götüren **Kristof Kolomb**'u delidolu bulup reddetti. Ondan sonra Boğaz'a bir köprü yapmak için teklif götüren, planlarını muntazam ve etki-leyici bir şekilde sunan **Leonardo Da Vinci**'yi de reddetti, planları aykırı buldu. Böylece Osmanlı eline geçmiş birçok fırsatı da kaçırmış oldu.

Leonardo Da Vinci'nin Boğaz için planları...

8 yıl süren saltanatını fetihlere ayıran I. Selim (Yavuz Sultan Selim) den sonra tahta geçen Sultan Süleyman hem şair kişiliği hem de saltanatı süresince yaptırdığı mimari eserleriyle büyük izler bırakmış bir padişah oldu. Döneminde yüzlerce eserin altında imzası bulunan Mimar Sinan'ın yetiştiği verimli eserler bıraktığı Kanuni Dönemi sadece mimari alanda değil edebiyat ve müzik alanında da yüzlerce eserin doğmasına zemin hazırlamıştır. Bu devirden sonra Takiyüddin bin Maruf-i adlı gökbilimci bir gözlemevi kurulduysa da bu gözlemevi 1580 yılında yapıldıktan 5 yıl sonra, III. Murat döneminde bazı sebeplerden dolayı yıkılmıştır. Buradan sonra bilimsel ilerleme yavaşlamış hatta durmuştur. Osmanlı'nın Rönesans'ı böylece dogmatik düşüncenin kurbanı olmuştur diyebiliriz.

Sarp ÖZAY- 10 FL A

Batılılaşma Sürecinde Fransızcanın Etkileri

Genel olarak Türk tarihinin Batılılaşma süreci içinde Fransa'nın yeri hayli önemli olup belli dönemlere damgasını vurmuştur. Osmanlı Devleti varlığının devamı amacıyla, Fransa'ya elçi göndermiş Fransa'daki gelişmeleri yakından takip etmek istemiştir. Yirmisekiz Çelebi Mehmed Paris'e 1720 tarihinde Osmanlı elçisi olarak gönderildi. Hazırladığı raporlarda Fransa'daki ilmî, teknolojik gelişmeler ve sosyal hayattan bahsetmekteydi Osmanlı Devleti'nin Fransa'ya yönelmesinin bir sebebi de Osmanlı Devleti idari kadrolarında görev yapan kişilerin Fransız kadınlarla evlenmeleriydi ve bu sayede İstanbul ve diğer büyük şehirlerdeki elit tabaka arasında Fransız adet ve göreneklere meşhur olup hayli makbul karşılanmaktaydı. Osmanlı Devleti'ni yönetenlerin oluşturmaya çalıştıkları idari sistemin, Fransız devlet yönetimi ve sisteminin örnek alınarak hazırlanmış olması, devlet adamlarının Fransa'ya meyletmele-

rini ve Fransız desteğine bağlanmalarını bunun neticesi, Osmanlı'da Fransa'ya duyulan aşırı hayranlık, Fransız modelini uyarlama çalışmalarının artmasına sebep olmuştur. Bu gelişmelerin temelinde Fransız eğitim sistemi oldukça önemlidir. Macaristan doğumlu Fransız asıllı Baron de Tott vasıtasıyla Fransızlara ait teknik ve askeri alanla ilgili Fransızca kitaplar Osmanlı Devleti'ne getirildi.

Askeriyede yapılan yeniliklerin öğretimi ve uygulamasının yaptırılması amacıyla yurda çağrılan pek çok Fransız, beraberinde Fransızca'yı da getirmişlerdir.

Fransa'dan resmî olarak Osmanlı'da askeri sınıf oluşturmak amacıyla uzmanlar istenmiştir. Nitekim Haziran 1793'te Citizen Marie Louis Henri Decorches ve Marquise de Saint Croix iki gemi Fransa Cumhuriyeti'ni temsilen İstanbul'a

gelmişlerdir. Osmanlı paşaları Yenicheri Ocağı'na alternatif olabilecek yeni, disiplinli ve çağın son gelişmelerine uygun bir askeri sınıf oluşturmak için ve orduda birtakım yeniliklerin yapılarak orduyu geliştirme ve çağın gereklerine uygun hale getirme amacıyla, Osmanlı ordusu içinde topçu sınıfını oluşturmuş ve ilk askeri okulun da açılmasına vesile olan Fransız Comte de Bonneval'i (Humbaracı Osman Ahmed Paşa) davet etmişlerdir. Böylelikle de yeni ordu "Nizam-ı Cedid" adı altında Fransız askeri usûlüne uygun olarak 1791 tarihinde tertip edilmiş oldu.

Yeni açılan okullarda daha sonra görevlendirmek için Fransa'ya 1793 ve 1795 yıllarında eğitim amacıyla askeri personel gönderildi (Davison 1968: 70-71). Askerî tabip yetiştirmek amacıyla açılan Askerî Tıbbiye'de de kullanılan eğitim dili Fransızca idi. Bu askeri okullardan mezun öğrencilerden eğitimlerine devam etmeleri için Avrupa'ya gönderilenler olmuştur. Avrupa'ya gönderilen öğrenciler Türkiye'nin Batılılaşmasında önemli roller oynamışlardır. Marseilles'ten gemiyle özellikle askeri alanda kitaplar getirile-

rek kütüphane oluşturulmuştur. Hatta Grande Encyclopedie'nin tam seti getirilmiştir.

III. Selim'in ardından tahta çıkan ve yoğun Fransız etkisi altında kalan Sultan II. Mahmud Dönemi'nde Fransızca, eskisinden daha da fazla, özellikle de İstanbul'daki üst sosyete arasında, önem kazandı. Nitekim Türkler arasında Fransızca en gözde yabancı dil haline geldi. Fransızca, İstanbul'un haricindeki

büyük şehirlere de sıçramış ve yaygınlaşmıştı. Askeriye ile toplumun üst kesiminde Fransızca etkisi artmıştı. Fransızcanın toplumun her kademesinde etkili kılmak amacıyla orta öğretime de el atıldı. Sonunda Galatasaray Lisesi Fransızca eğitim veren bir okul olarak her din ve mezhepten öğrenciye Batı hayranlığı aşılayan bir kurum olmuştur. Böylece Fransa hayranı

Tanzimat Dönemi'nin en önemli Sadrazamlarından Ali ve Fuad Paşalar, Fransız Milli Eğitim Bakanı Jean Victor Duruy'u 1860'da İstanbul'a davet etmişlerdi. Fransız bakanın fikirlerinden yararlanılarak Fransız usûlüne benzeyen okullar açılmış, tavsiye ve direktifleri doğrultusunda çalışmalar hızla yapılmıştır. II. Abdülhamid zamanında açılan yeni okullarda da Fransızca yabancı dil olarak hâkimdi. Kanunlarımızdan özellikle ticaret ve ceza ile ilgili olanlar 1861'de Fransa'dan ithal edilmiştir. Fransız kültür ve sosyal yapısının Osmanlı toplumuna yansımada belki de en önemli görevi Tercüme Odası ve diplomatik hizmetlerde bulunan bürokratlar yapmışlardır. Tercümanlar ve bürokratlar sürekli Fransızca kitap tercümesi yapmışlardır.

Batılılaşma Sürecinde Fransız İzleri

Vilayet sistemi 1860'lı yıllarda Fransız örneğine benzetilmiştir. Yerel yönetim sistemi de geliştirilerek 1868'de adapte edilmeye devam edilmiştir. Ayrıca 1869'de de Madencilikle ilgili 1810 tarihli Fransız Maden Kanunu aynı şekilde aktarılmıştır. Fransız kültür ve sosyal yapısının Osmanlı toplumuna yansımada belki de en önemli görevi Tercüme Odası ve diplomatik hizmetlerde bulunan bürokratlar yapmışlardır. Tercümanlar ve bürokratlar sürekli Fransızca kitap tercümesi yapmışlardır. Osmanlı Kanunu Esasi' Fransız kanunu esasının Sait Paşa tarafından aynen Türkçeye çevrilmiş şeklidir. Fransız nüfuzunun sosyal hayattaki alanlara yansımada bir örnek de 1839'da İstanbul'un Be-yoğlu semtinde Fransız Tiyatrosu'nun açılmasıdır. Sergilenen oyunların etkisini toplumun Batı kültür ve medeniyetine ısıdırıl-

ması, en azından İstanbul elit sınıfının benimsemesi içindir.

Fransız edebiyatının etkisinde tiyatro oyunlarının yazılmasında da kendini göstermiştir. Pek çok yazar Fransa'nın değişik yerlerine ve özellikle Paris'e gitmişler ve orada gördüklerinden etkilenmişlerdir. İstanbul'un Be-yoğlu semtinde üç adet "Fransız Tiyatrosu" olarak adlandırılan tiyatrolar İtalyan Giustiniani tarafından açılmıştır.

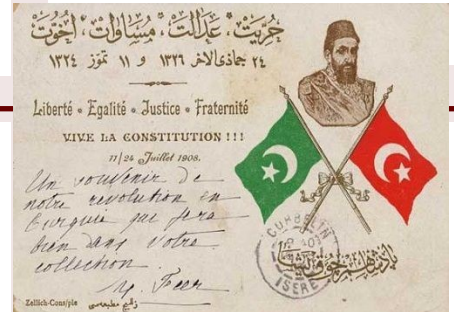
Mustafa Kemal Atatürk'te 1893 de annesi Zübeyde Hanım'dan gizli olarak girdiği Askeri Rüştiye sınavını kazanmış, arkadaşlarının giydiği üniformalara olan tutkusu sayesinde hep hayalini kurduğu Askeri rüştiyeye yazılabiliştir.

1896'da da askeri rüştiyeyi bitirmiş ve 14 yaşında Manastır Askeri idadisine girmiştir. İdadi'deki Fransızca Öğretmeni Yüzbaşı Nakiyüddin Yücekök Bey, başarılı bir öğrenci olan Atatürk'le yakından ilgilenmiştir. Manastır Askeri İdadisindeki yakın arkadaşı Ali Fethi Makedonyalı olmasından ve Fransızca'yı çok iyi bilmesinden dolayı arkadaşı Mustafa'nın yetersiz olan Fransızcasını geliştirebilmesi için ona o dönemin

siyasal düşünürleri Rousseau, Voltaire ve Montesquieu gibi yazarların kitaplarını okutarak Mustafa Kemal'in Fransızcasını geliştirmesine destek sağlamıştır. Osmanlı Devleti'nde Batılılaşmaya öncülük etmiş bazı şehirler vardır. Bu şehirlerden belki de son dönem Osmanlı tarihinde hiç de küçümsenemeyecek bir öneme sahip olanı, Selanik'tir. Gerçekten Selanik, coğrafi bakımdan Batı'ya yakın ve Batı kültürüne en fazla açık olan

bir şehirdir. Mustafa Kemal Atatürk Manastır idadisinde okurken yaz tatillerinde Selanik'te ki Collège des frères de salle'in açtığı özel derslere gitmiş ve Frere Rodrigues'den Fransızca dersleri almıştır.

Atatürk'ün özellikle Fransızcadan şiir çevirileri yaptığı Cumhurbaşkanlığı döneminde "mersiye" (ağıt) kaleme aldığı bilinmektedir.

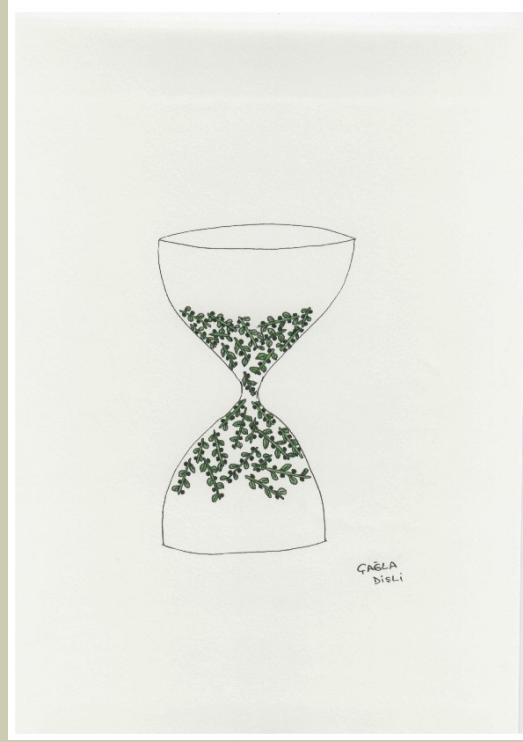

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından 7 gün sonra 'Osmanlı Büyük Millet Meclisi Başkanı' sıfatıyla Hollanda Dışişleri Bakanı'na Fransızca olarak mektup yazmıştır. 30 Nisan 1920 tarihli bu belge halen Hollanda Milli Arşivleri'nde bulunmaktadır. Fransızca sadece bir eğitim dili olarak kalmamış

aynı zamanda beraberinde kendine ait kültür değerlerini de getirmiştir. Fransızcadan Türkçeye de pek çok kelime ve kavram geçmiştir.

Türkçe'deki 5000'in üzerinde Fransızca kelime olması kültürel ve edebi olarak batıdan ve özellikle Fransız kültüründen ne denli çok etkilendiğimizin bir başka kanıtıdır.

Derya Türkyılmaz

Çağla Dişli/10 AL A

Çağla Demirel 11 /FEN

Yaren Güceyü/ 10 FL A

Duygu Duş/ 10 FL A

Bir Garip Orhan Veli/ Bir İstanbul Şairi...

Kullandığı temalarla , döneminin edebiyat anlayışının beklentilerini ve şiiri bir kalıba uydurmaya çalışmayı reddetmesiyle Türk edebiyatına yeni ve büyük bir bakış açısı kazandıran ; yenilikçi Garip Akımı'nın kurucularından olan Orhan Veli, 36 yıllık yaşamına birçok şiir ,deneme , hikaye ve çeviri sığdırmıştır. Orhan Veli döneminin süslü , kafiyeli , mecazlı ve mübalağalı edebi eserlerden kaçınarak şiiri halka , halkın dilinden yalın bir teknikle anlatmıştır. İlkokul yıllarında öğretmen tarafından desteklenmesiyle şiire başlasa da şiire olan asıl tutkusunu lise yıllarında keşfetmiştir. Lisede öğrencilik yıllarında Ahmet Hamdi Tanpınar , Rıfıkı Melul Meriç , Halil Vedat Fıratlı ve Yahya Saim Sinaoğlu gibi önemli isimlerin öğrencisi olmuş ve öğretmenleri tarafından büyük ilgi görmüştür. Yine bu dönemde arkadaşları Oktay Rıfat ve Melih Cevdet ile birlikte "Sesimiz" adlı bir dergi çıkarmıştır. Aynı zamanda tiyatroya da çok önem veren Orhan Veli , Aktör Kin ve Ahmet Vefik Paşa'nın Moliere'den uyarladığı Zor Nikah gibi tiyatro oyunlarında rol almış ve bununla birlikte pek çok oyunu

Türkçeye çevirmiştir. Şair yıllar sonra eski arkadaşları Oktay Rıfat ve Melih Cevdet ile yeniden bir araya gelip benzer tarzda şiirler yazmaya başlamıştır. 1936 yılında Varlık dergisinde Orhan Ve-

Varlık'ın şiir kadrosu yeni ve kuvvetli genç imzalarla zenginleşmektedir.

Aşağıda dört şiirini okuyacağınız Orhan Veli, şimdiye kadar yazılanını

neşretmemiş olmasına rağmen olgun bir sanat sahibidir. Gelecek sayılarımızda onun ve arkadaşları Oktay Rıfat, Melih Cevdet ve Mehmet Ali

Sel'in şiirimize getirdikleri yeni havayı daha iyi belirtecektir."

Orhan Veli bazı şiirlerinde mahlas olarak Mehmet Ali Sel ismini kullanmış ve Oktay Rıfat'ın deyiimiyle yırtmaya kıyamadığı şiirlerini bu adla çıkarmıştır.

Orhan Veli ise bu ad için şu sözleri söyler:

"O zamanlar çok şiir yayınlıyordum. Adımın her zaman görünmesi hem benim için hem de dergi için doğru değildi. Bir de şu var: Mehmet Ali Sel benim bazı tecrübelerime alet olmuş bir isimdir."1941 yılında yine Melih Cevdet ve Oktay Rıfat'la oldukça ses getiren Garip Seçkisi'ni yayınladı. Bu kitap sonradan Garip akımının ilk izlerini taşıdığı için Birinci Yeni olarak da adlandırılan Garip akımının öncüsü oldu. Daha sonrasında İlk sayısı 1 Ocak 1949'da çıkan, Cahit Sıtkı Tarancı, Sait Faik Abasıyanık, Fazıl Hüsni Dağlarca, Cahit Külebi gibi yazar ve şairlerin eserleri yayınlanan Yaprak dergisinde yazmaya başladı .Yaprak'la birlikte Orhan Veli'nin şairliğinin yanı sıra fikir adamlığı yönü de ortaya çıktı. Şairin yaklaşan seçimlerle ilgili fikirleri bu dergide yayımlandı. Orhan Veli yine bu dergide 1949 yılı boyunca Nasreddin Hoca Hikayelerini şiirleştirdi. Aynı yıl Karşı isimli son şiir kitabını yayınladı ve Charles Lamb'ın uyarladığı Shakespeare'in Hamlet ve Venedik Taciri isimli eserlerini Şehbal Erdeniz'le birlikte Türkçeye çevirdi.

Orhan Veli 1950 yılında 10 Kasım için 1 haftalığına geldiği Ankara'da belediyenin açtığı bir çukura düşerek başından hafifçe yaralanmıştır. İki gün sonra İstanbul'a dönmüş ve 14 Kasım günü bir arkadaşının evinde rahatsızlanarak hastaneye kaldırılmıştır.

Beyinde damar çatlaması yüzünden başlayan rahatsızlığın sebebi doktor tarafından anlaşılamamış ve Kanık'a alkol zehirlenmesi teşhisiyle tedavi uygulanmıştır.

Aynı gün 23.20'de girdiği komadan çıkamayarak hayata veda etmiştir. Orhan Veli Kanık arkasında onlarca şiir, deneme ve çeviri bırakmış, yaptıkları ve yarattıklarıyla 36 yıllık ömrünün sınırlarını aşmış ve büyük bir çağın halkına seslenmiştir. Orhan Veli'nin kalıpları bozan , zincirleri kıran şiirleri pek çok şarkıya konu olmuştur. Orhan Veli kendini işte şöyle anlatmıştır:

Ben Orhan Veli
"Yazık oldu Süleyman Efendiye"
Mısra-i meşhurunun mübdii..
Duydum ki merak ediyormuşsunuz,
Hususi hayatımı,
Anlatayım:
Evvela adamım, yani
Sirk hayvanı falan değilim.
Burnum var, kulağım var,
Pek biçimli olmamakla beraber.
Bir evde otururum,
Bir işte çalışırım.
Ne başımda bulut gezdiririm,
Ne sırtımda mühr-ü nübüvvet.
Ne İngiliz kralı kadar
Mütevaziyim,
Ne de Celâl Bayar'ın
Sabık ahır uşağı gibi aristokrat.

İspanağı çok severim
Puf böreğine hele
Biterim
Malda mülkte gözüm yoktur.
Vallahi yoktur.
Oktay Rifat'la Melih Cevdet'tir
En yakın arkadaşlarım.
Bir de sevgilim vardır pek muteber;
İsmi söyleyemem
Edebiyat tarihçisi bulsun.
Ehemmiyetsiz şeylerle de uğraşırım,
Meşgul olmadığım ehemmiyetsiz
Sadece üdeba arasındadır.
Ne bileyim,
Belki daha bin bir huyum vardır.
Amma ne lüzum var hepsini sırala-
maya?
Onlar da bunlara benzer."

Ceren Öztürk/ 10 FL C

RAKİ ŞİŞESİNDE ORHAN VELİ...

36 yıllık ömrüne sığdırdığı onlarca şiiriyle tanıdık Orhan Veli'yi. Yeri geldi rakı şişesinde balık olduk. Her sabah birlikte gökyüzünü boyadık. Gün oldu başımızı alıp uzaklara gittik. Gözlerimiz kapalı İstanbul'u dinledik. Ama en çok da o olduk. Halktan biri olduk. Garip olduk.

Orhan Veli Kanık. 1914, İstanbul doğumlu Türk şair. Aynı zamanda edebiyatımızda önde gelen isimlerden biri. Arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday ile birlikte Garip Akımı'nın öncülüğünü yaptı. 1941 yılında yayımladıkları

"Garip" adlı kitabın ön sözünde görüşlerini açıklayan bu üç arkadaşın göre şiir, soyut temalar yerine günlük konuları ele almalıydı. Dil sade olmalı, kafiyelerden arındırılmalı ve serbest şiir benimsenmeliydi. Nurullah Ataç ve Sabahattin Eyüboğlu gibi isimler bu türü desteklerken, Ahmet Hamdi Tanpınar şiirden uzaklaşma saymıştır. Başta büyük tepki görmesine rağmen sonraları eski değerleri yıkıp şiire başka bir açıdan bakılmasını sağlamıştır.

Orhan Veli'nin saygı duyduğu, şiirlerini pek beğendiği şairlerden biri de Nazım Hikmet'ti. Nazım, siyasi nedenlerden hapse girince onun serbest bırakılması için arkadaşlarıyla birlikte açlık grevine girmiş ve Yaprak adlı dergisinde yayımladığı çeşitli yazılarından birinde "Bugün Avrupa'da tanınan bir tek şairimiz var: Nazım Hikmet. O da bize rağmen tanınıyor. Biz, 'Aman kimse duymasın!' diyoruz. Ama faydası yok; duymuşlar. Nazım Hikmet'i bize, onlar kabul ettirmeye çalışıyorlar.

Nazım Usta'dan Orhan Veli'ye...

Adını, lehimize değil, aleyhimize kullanıyorlar. Bizi, büyük şairler yetiştiren bir millet olarak değil, büyük şairleri hapislerde sürdüren bir millet olarak tanıtıyorlar.” Sözleriyle Nazım'ın ne kadar önemli biri olduğunu bir kez daha belirtmiştir.

Nazım Hikmet de çok sonraları seyahatlerinden birinde kendisine yöneltilen “Bavulunuzda neler var?” sorusuna “Şimdi size söyleyeyim, mesela benim bavulumda neler var. Bir defa tabii Orhan Veli var. Öyle sanıyorum ki Orhan Veli bizim en güzel şairlerimizden biri. Çok genç öldü, yazık oldu. Ama ölümsüz...” yanıtını vermiş, aradığı kitabın sayfalarını büyük incelikle çevirip soruyu yöneltenlere en beğendiği Orhan Veli şiirlerini okumuştur. Bu iki şairin bazı şiirlerinde birbirlerine yaptıkları göndermeler de bulunmaktadır. Hatta Nazım bir şiirinde Orhan Veli'ye “oğlum” diye seslenir.

Orhan Veli

13 Nisan 1914 - 14 Kasım 1950
Saygıyla Anıyoruz

Demindenberi dilimin ucundasın Orhan Veli
Demindenberi senin tadın senin tuzun
Senin şiirin senin yüzün
Yaralı bir güvercin misali
Başımın üstünde dolanır durur
Gelir sessizce konar bu şiirin bir yerine
Neresine mi arayan bulur
Erbabi bilir
Deli eder insanı bu şehir deli
Kadehlerin çınlasın Orhan Veli

Bedri Rahmi Eyüboğlu

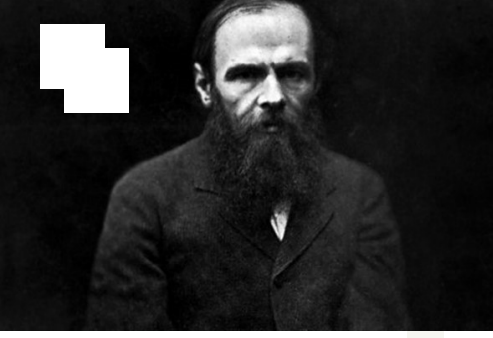
Bu büyük şair ne yazık ki erken yaşta bize, İstanbul'a ve çok sevdiği İstanbul martılarına veda etmek zorunda kalmıştır. Belediyenin kazdığı çukura düşüp başını vurduktan sonra bir kasım akşamı hayata gözlerini yumar. Birçok yazarımızın yanına, Aşiyan Mezarlığı'na defnedilir. Yattığı yerden gözleri kapalı İstanbul'u dinler Orhan Veli. Yapraklar ağaçlarda, çok uzaklarda, çok uzaklarda...

“Şiirden kovduğu uyağın dönüp dolaşıp
sonunda mezar taşına konması ne garip:
Orhan Veli 1914-1950” (Sunay Akın)

Yağmur Gürsoy/ 10 FL B

19. Yüzyılın Dehası : Fyodor Mihailoviç Dostoyevski

19. yüzyılın dünya ve özellikle Rus Edebiyatı açısından altın çağ olduğu söylenir. Bu altın çağın en büyük dehalarından biri olarak görülen 1821 doğumlu Dostoyevski, çağdaşları Tolstoy ve Turgenyev'in aksine kültürlü, lüks ve burjuvai bir ortamda büyümemiştir. Etrafı; alkolik, sert mizaçlı bir baba figürü ; sürekli mutsuz, ezilen ve has-

talıklı bir anne figürü ile çevriliydi. Bu figürler edebi hayatındaki kahramanlara yön verdi. Annesini kaybettikten sonra ağabeyinin yanına, Petersburg'ta aşırı disiplinli bir mühendislik okuluna gönderildi. Buradaki vaktinin çoğunu kitap okuyarak geçiren Fyodor, edebiyatla yakınlaşmaya başladı. 18 yaşında, hâlâ Petersburg'tayken babasının ölüm haberini aldı. Her ne kadar babasından nefret etse de içten içe babasının ölmesini istemesi Fyodor'da ağır bir suçluluk duygusu yaratmış ve hatta babasının katili olduğunu düşündürmüştür. Kalan yaklaşık 40 yıllık ömrü boyunca boğuşacağı sara hastalığının ilk nöbetini ise bu buhran döneminde geçirmiştir. Mühendislik okulundan mezun olduktan sonra asteğmen olarak görev yapma-

ya başlamış fakat hiçbir zaman askerliği sevmemiştir. Zira bu göreve yalnız 1 sene devam edebilmiş. Subaylık yaptığı dönemde hem maaş hem de babasından kalan topraklardan geliri olan Fyodor, anlamsız bir şekilde yaşamaya başlamış. Kumara başlamış ve eline geçen onca paraya rağmen savruk hayatı yüzünden maddi sıkıntıları çekmiş. Görevinden istifa ettikten sonra edebiyata merak salan Dostoyevski, öncelikle Balzac'ın bir eserini Rusçaya çevirmiş. Daha sonra da yazmaya yoğunlaşarak, ilk kitabı İnsancıklar'ı 1846 yılında tamamlayıp yayımlamış, bu kitabı hem halk hem de eleştirmenler tarafından oldukça beğenilmiştir.

" Her şey insanın içinde yaşadığı ortama, şartlara bağlıdır. her şeyi belirleyen çevredir, insana bir hiçtir. "

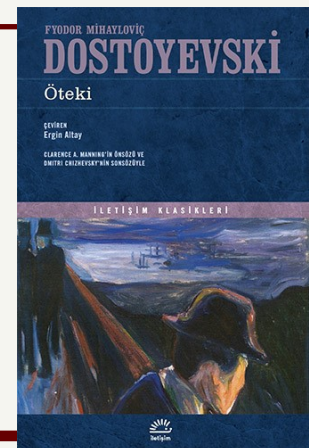
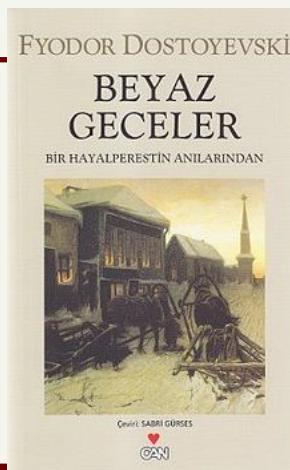
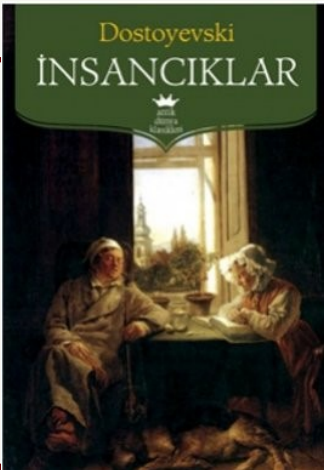
. Hatta o kadar övülmüştür ki Neksarov, Dostoyevski'den " Yeni bir Gogol doğdu." Gibi sözlerle bahsetmiştir. Ancak belki de sevgisiz büyüdüğünden Fyodor, bu ilgi karşısında küstah hallere bürünmüş, kaba ve çekilmez bir genç adama dönüşmüştür. Bu halleri onu yalnız, sıkıntılı ve parasız eski günlerine istemsizce geri döndürmüştür.

Yeniden yazmaya başlayarak aynı yıl Gogol'dan etkilenerek kaleme aldığı "Öteki " isimli eseri ise tam bir hayal kırıklığı olmuş, kitap;

daha önce Fyodor'u destekleyen Belinsky tarafından bile beğenilmemiştir. Her şeye rağmen şansını zorlayan Rus yazar, 1847'de Ev Sahibesi, 1848'te Beyaz Geceler ve Bir Yufka Yürekli isimli eserlerini yayımlamıştır. İçlerinden yalnızca Bir Yufka Yürekli isimli kitap beğenilmiş ve bu durum Dostoyevski'nin umidini tamamen yitirmesine yol açmıştır.

Edebiyat Dünyası tarafından istenmeyen , dışlanan biri haline gelen

Dostoyevski; dönemin reform hareketlerine katılmıştır. İçlerinde abisinin de olduğu bir grupla yakalanan ümitsiz yazarımız 22 Aralık'ta kurşuna dizilmek suretiyle idam cezasına çarptırılmıştır. Ayarını bir hapisane hücresinde öleceği günü bekleyerek geçirmiştir. Ancak ani bir gelişmeyle yazarımızın ve arkadaşlarının cezaları 4 yıl kürek ve 4 yıl adı hapis cezasına dönüştürülmüştür.

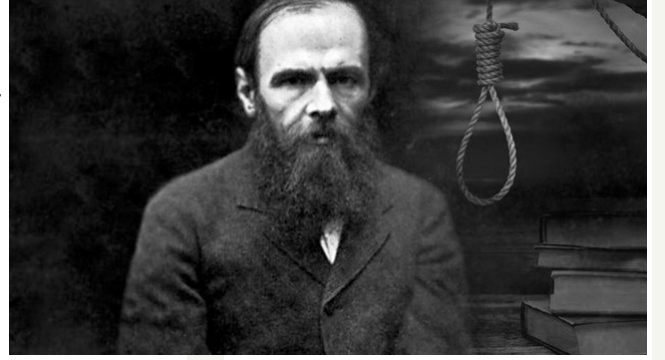

İç Yazı Başlığı

Sibirya'yadaki 4 yıllık sürgün hayatından sonra orduya er olarak giren Dosteyveski, zorunlu olarak ikamet ettiği şehirde 3. Karısı Mariya ile tanışmış ve 1858'de sürgün hayatı biten yazar, Petersburg'a geri taşınmış ve birkaç eserini burada tamamlamış.

1863 yılında her zaman yapmak istediği Avrupa turuna çıkmış. 1864 yılında karısını, ağabeyini ve en yakın arkadaşı Apollon Grigoriyev'i kaybetmiş. Tekrar bu yılda "Yeraltından Mektuplar" isimli eserini yayımlamış ve bu romanı eleştirmenler tarafından övgü dolu sözler almış. Adından yazarın başyapıtları olarak gösterilen "Suç ve Ceza" ile "Kumarbaz" yayımlanmış. Yazabildiği kadar yazan Dostoyevski, gözlerinin bozulması

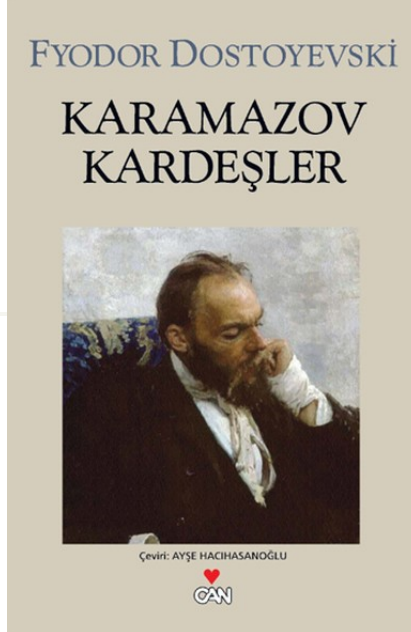
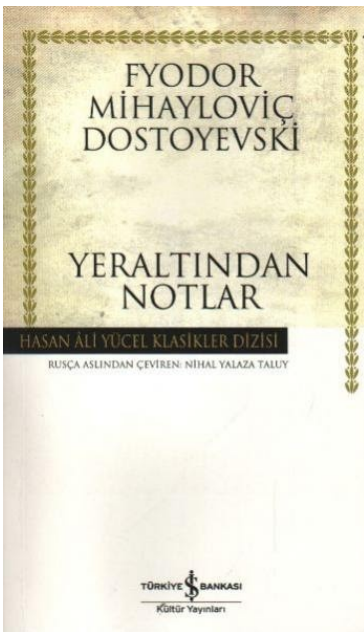
üzerine olan Anna Snitkin'i işe almış. 1866'da tanışan çift kısa sürede birbirlerine aşık olmuşlar ve evlenmişlerdir. Ancak, hayatının hiçbir döneminde uzun süreli mutlu olamayan Dostoyevski'nin saadeti doğumundan yalnızca 3 sonra ölen kızı Sonya ile sona ermiştir. Dostoyevski, o günleri bir arkadaşına yazdığı mektupta "Hayatımda hiç bu kadar mutsuz olmamıştım." diyerek anlatmaya çalışmıştır.

Sonya'dan sonra 2 çocuğu daha olan çiftin yaraları kapanmaya başlamıştır. Giderek şöhretlenen unvanı ve Anna'nın para yönetimi kabiliyetleri sayesinde Dostoyevski yavaş yavaş borçlarından da kurtulmaya başlamıştır. Her şey

iyiye giderken kötüye giden tek tarafı ise sağlı olmuş. Çocukluğundan beri savaştığı sara hastalığı giderek kötüye gitse de o, yazmaya ara vermemiştir. Son eseri olan olan "Karmazov Kardeşler"i 1880 yılının sonlarına doğru bitirmiş ve

zaman geçmeden yayımlanmıştır. Geçirdiği ciğer kanaması sebebiyle 28 Ocak 1881 yılında 59 senelik ömrünü tamamlayan Rus yazar, anma törenleri ve 30 bin kişinin eşliğiyle uğurlanmıştır. Her zaman yüce bir acıyı, sıradan bir mutluluğa tercih edeceğini söyleyen Dostoyevski, günümüzde en çok okunan 19. yüzyıl yazarları arasında yer alır. Bunun nedeni, belki de yapıtlarında iki dünya savaşı arasındaki kuşağı rahatsız eden ahlak-

Öykü Efendi/ 10 FL C

Sırt Çantam

ATATÜRK KÖŞKÜ MÜZESİ

Müzenin sade ve görkemli kapısından girer girmez adeta bir zaman makinesinde buluyorsunuz kendinizi. 1895 yılında Miralay Mehmet Bey tarafından inşa edilen ve Bursa ziyaretinde Atatürk'e hediye edilen bu köşk gerek Atatürk'ün kullandığı şahsi eşyalarla ve yaşadığı anılarla gerek köşkün yansıttığı 19. yüzyıl mimarisiyle adeta değerli bir tarih kitabı edasıyla karşılıyor ziyaretçilerini. Köşk 19. yüzyıl Fransız mimarlık sanatının etkisiyle yapılmıştır. Balkonlar, alınlık saçaklar ve akroterler ahşap işçiliğinin özgün örneklerinden sayılır. Bursa'daki nadir sivil mimari örneklerinden olan bu 3 katlı bu köşk Atatürk'ün 1938 yılındaki son Bursa ziyareti sırasında belediyeye hediye edilmiştir ve bundan 50 yıl sonra Atatürk Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Sırt Çantam

Sırt Çantam

ATATÜRK ANITI

Bursa Hükümet Meydanı'nda bulunan bu heykel 1931 yılında heykeltıraş Nijad Sirel tarafından yapılmıştır. Heykelin önünde şunlar yazmaktadır :

Bu Aziz Heykelin

**Önünde Duran Türk
Hürmetle Eğil O
Milletini Kurtaran
Cumhuriyeti Kuran
Aleme Yeni Bir Tarih
Yaratan
Gazi
MUSTAFA
KEMAL**

Bursa'da da bir anıt yapılması ilk kez, kentin yerel yayın organı olan "Yeni Fikir" gazetesi tarafından 29 Eylül 1925 tarihli sayısında önerilmiştir. Kamuya ve devlet kuruluşlarına bu konuda yapılan çağrı şöyledir:

"Ankara, İstanbul ve hatta bazı illerimiz, Gazi Paşa'mızın heykelleriyle güzel şehirlerini süslüyorlar. O büyük adamdan devrimlerin ışığı yükseliyor. Bursa'mız, çok sevgili Gazi'sini birkaç kez kucaklamak mutluluğuna ulaşmıştır. Bursa'nın şimdiye dek böyle bir davranışta bulunmaması, çok büyük, affedilmeyecek bir noksanlıktır. 'Yeni Fikir' saygıdeğer Bursalıların dikkatini bu yönde uyarmak ister. Belediyemiz, Partimiz, Türk Ocağımız ve diğer kuruluşlarını bu yönden harekete geçmesini, aynı zamanda aydınlık günlerin övünç verecek anılarını da kucaklayacak bu kaçınılmaz eserin yapımına hemen başlanmalıdır."

Sirt Çantam

Ancak bu yayından yaklaşık beş yıl sonra Valilik tarafından, bir Atatürk Anıtı yaptırmaya karar verilerek 1930 yılı Şubat ayında heykeltıraş Nijad Sirel'e sipariş edilmiştir. Nijad Sirel Bursa Atatürk Anıtı'nda, figürleri detaylardan arındırarak dingin ve sade bir anlatım seçmiştir.

Rana Ceren Öztürk/ 10 FL C

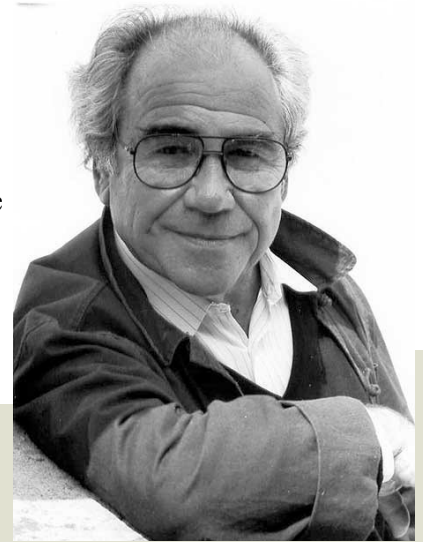
Hiper Gerçeklik

Gerçeğin gerçeğe sorgulanması...

Jean Baudrillard tarafından ortaya atılmış bir ifadedir. Bu kavram ile, post-modern bakış açısının, asıl noktayı kaçırdığını ima etmiştir. Buna göre, mutlak gerçeklik yoktur, sadece imgeler vardır. Gerçekliği, saf ya da çıplak olarak göremeyiz. Bu durumu da, hiper gerçeklik olarak ifade etmiştir.

Dolayısıyla, Baudrillard'a göre, olguların kendisini es geçip, nasıl ifade edildikleri önemlidir. Zaten, sanal sosyal ortamların yaygınlaşmasıyla birlikte, gerçeklik bilimle değil, imgeler, semboller üzerinden temsil edilmektedir.

Bu da şu sonuca çıkmaktadır. Artık, post-modern dünyada gerçekliğin yerini alan imgeler, imge olmaktan çıkmıştır ve gerçekliğin kendisi olmuştur.

Emek Aydın/ 10 FL A

ÇİZGİLİ DEFTER

Sevgi Soysal'ın Tutkulu Perçem kitabından yola çıkarak kalemimize ve belleğimize yansıyan sözcüklerle kurduk yeni hikayeleri.

Bir İnsan Ne Zaman Ölür?

“Erol Büyükburç’u sever misiniz?” diye sordu yeni hoca. Ortalık sessizleşti ve biz öğrenciler birbirimize bakmaya başladık. Neredeyse hiçbirimiz Erol Büyükburç’u tanımıyorduk. Bazıları adını duymuştu sadece ünlü sanatçının. Ben de onlardan biriydim. Hoca herkesin tanıdığını hatta sevdiğini varsayarak sormuştu bu soruyu. Kimseden ses çıkmayınca yüzü düştü ve zavallı bir bakış attı bize. Bu bakış çok fazla şey ima ediyordu aslında. Kendini yaşlı hissettirmişti ve bir şey sorgulatmıştı ona. Birden konuyu değiştirdi ve dedi ki “Bir insan ne zaman ölür?” Şaşırmıştık. Bu soru çoğumuza komik gelmişti. Bazılarımız ise öğretmeninin bunadığını düşünüyorduk. Fazla yaşlı değildi aslında, ellilerinde anca vardı. İlk geldiğinde basit bir öğretmen sanmıştık hepimiz, diğerleri gibi. Daha fazla ders alınca görmüştük değişik bir kişiliği olduğunu. Diğerleri gibi değildi, kesinlikle başka bir şey vardı adamda. Belki sadece ben düşünüyordum bunu ama herkesin bir şekilde dikkatini çekmişti bu adam. Hoca bu soruyu tartışacağımızı söyleyip ayrıldı sınıftan ve sessizlik yerini ağır bir gürültüye bıraktı.

Arkadaşlarımdan ayrıldım, eve doğru yürümeye başladım. Yürürken aklıma birden hocanın o değişik sorusu geldi. Gerçekten, bir insan ne zaman ölürdü? Saçmalama, dedim kendime. Bunun neresini düşünüyorsun, bir insan ne zaman ölürse o zaman ölür işte. Ne zaman nefes almayı bırakırsa, kalbi ne zaman atmazsa. Bunun tartışılacak, konuşulacak neyi vardı ki!

Aradan birkaç gün geçti; aklıma ara sıra takılan, gece rüyalarımı tırmalayan bu konuyu düşünmeye başladım. Sanırım sınıfta ölümü ve ölümsüzlüğü düşünen tek kişi bendim. İnsan yaşamsal faaliyetleri durunca ölmemeliydi; bu kadar kolay olmamalıydı, değildi de. Hayatını kaybetmiş olmasına rağmen hâlâ hatırladığımız isimler vardı. Onları yaşatan neydi peki? Bu soru kafama çok takılmıştı ve gece gündüz durmadan bunu düşünüyordum. Kafamda bir şeyler oluşuyordu ama ne oluyorsa bir türlü toparlayamıyordum. Tüm bu karmaşaya rağmen o sorunun cevabını ben vermek istiyordum. Geçen süre boyunca düşündüm, tatmin eden bir cevap bulamadım ne kendim ne de soruyu soran hocam için. Tek çare dersi beklemektir ve dört gözle bekliyordum. Ben kendime cevaplar ararken, düşüncenin derinliklerinde boğuşurken hocanın dersinin olduğu gün gelmişti bile. Sonunda sorunun cevabını alacaktık. Hoca düşünüp düşünmediğimizi sordu ve bütün sınıf düşündük dedi hep bir ağızdan. Hoca birkaç kişiye fikirlerini sordu ve hiç kimse doğru düzgün cevap veremedi. Söz almak için elimi kaldırdım fakat hoca bana söz vermedi ve hemen işleyeceğimiz yeni konuya geçti. Neden böyle yaptığını anlamamıştım, ne olmuştu da birden her şey bu kadar basite indirgenmişti? Düşüncelerimi dersin sonuna saklamayı yeğledim.

Hoca ders boyunca konu işledi ve bu soru hakkında hiç konuşmadık. Hocanın bir sonraki dersini beklemekten başka çarem yoktu. Soru kafamı kurcalamaya devam etti. Acaba ölmüş olan bazı insanları hâlâ yaşatan şey yaşarken yaptıkları şeyler miydi? Ölmüş olup toplumun hâlâ yaşattığı insanlar dünyada bir iz bırakmış olan insanlar mıydı? Şimdi de bunu düşünmeye başlamıştım ve gittikçe daha mantıklı geliyordu. Her gün bir sürü insan vefat ediyordu ve biz hiçbirini

ni bilmiyorduk ama dünyayı etkilemiş ve bütün insanlık için bir şey üretmiş olan insanları biliyorduk, duyuyorduk. Şarkıcılar şarkılarında düşüncelerini paylaşıyorlardı, tiyatrocular oyunlarında, yazarlar kitaplarında. Erol Büyükburç da şarkılarında paylaşmıştı; düşüncelerini, hissettiklerini ve kalabalık bir kitleyi etkilemeyi başarmıştı. Bunları düşünürken eve yürüyordum ve kafamı kaldırdığımda önümde yürüyen insanın hocamız

olduğunu fark ettim. Hocanın yanına gidip selam verdim ve beni hemen tanıdı. Bana sorunun cevabını bulup bulamadığımı sordu. Ben de ona bütün düşüncelerimi aktardım. Söylediklerimi duydukça hoca şaşıırıyordu. Yüzünü onay veren bir ifade kaplamıştı ve bana bir sonraki derste bu düşüncelerimi bir-iki cümle haline getirip arkadaşlarıma söylememi istedi.

İdil Uludağ- 10 FL A

ÇINAR'LA BEN

Su başında durmuşuz,
çınarla ben.
Suda suretimiz çıkıyor,
çınarla benim.
Suyun şavkı vuruyor bize,
çınarla bana.
N.Hikmet

Duvarın üstüne oturmuş ayaklarımı sallıyordum. Yüzüm nem ve sıcaklığın etkisiyle olabildiğince terlemiş, perçemlerim alnımın üzerine düşmüştü. Sırtımdan aşağı doğru akan ter beni çok rahatsız ediyordu. Bacaklarım ileri geri ilerledikçe çarpan hava dalgası biraz olsun rahatlamama yetiyordu.

O sırada aklım yine eski günlerdeydi tabii ki. Eski evimiz, eski arkadaşlarım, eski komşularım, eski okulum ve dahası... İstanbul'a taşındığımız gün bütün bunları geride bırakmıştık. Ama ben bir yarımın hâlâ Ankara'da olduğuna inanıyordum. İstanbul'a geldiğimiz günden beri içimde bir sıkıntı, bir daraltı vardı. Bunun nede-nini bilmiyordum ama çok canımı sıkıyordu. Buradaki dostluklar ve komşuluk ilişkileri bana sahte geliyordu. Ankara'daki sıcaklık yoktu İstanbul'da. İlişkiler menfaat üzerine kurulmuş bir yalandan başka bir şey ifade etmiyordu. Ama bilmi-yordum ki bir gün esmer uzun saçlı, ela gözlü, uzun boylu bir çocuğun beni bu düşündürücü karamsarlıktan çıkarıp dünyanın en mutlu kızı yapacağını. 26 Ekim 2017

Saat 18.30. Aklımda bir an önce ödevimi bitirme ve uyuma isteği var. Bir türlü odaklanamadığımı hissediyorum ama elimden bir şey gelmiyor. Kafam okulda yaşadığım ilginç olayda. Kısaca anlatayım, çünkü ayrıntıları hatırlayamamak kadar heyecanlıyım.

Sınıfta oturuyordum. Yine dalgın dalgın etrafı izliyordum. Tam da o sırada içeri bir çocuk girdi sınıfa ve İngilizce derslerinin bu sınıfta işlenip işlenmediğini sordu. Etrafı biraz daha süzdükten sonra gözle-rini bana dikti, o sırada benden cevap beklediğini anladım. Ona, doğru yerde olduğunu söyledim, bana teşekkür edip sınıftan ayrıldı. Çocuk çıktıktan hemen sonra içi-min kıpır kıpır olduğunu fark et-tim. Daha önce hiç böyle bir şey hissetmemiştim. İçimdeki kelebek-leri durduramıyorum, ellerim uyu-şuyor, beynimin içinde tüm notalar aynı anda binlerce ses çıkarıyordu sanki. İki saat sonra İngilizce dersi gelmişti. Herkes seviyelerine uygun sınıflara gidiyordu. Ben de sınıfımda dersin gelip hızlıca geç-

mesini bekliyor-dum çünkü çok yorgundum. Bir an önce eve gitme hayaliyle ayakta durmak beni yor-muştu. Derken ders başladı ve sabah yanıma gelip bana soru soran çocuğun önümde oturduğunu fark ettim. Evet, okula yeni gelmiş-ti. Adını daha öğre-nememişim ama nasılsa öğretmen yoklamayı alırken ismini okur ve öğrenirim diye düşünüyordum. Düşündüğüm gibi de oldu. İsmi Çınar'dı. Sanırım ilk görüşte aşık olmuştum ama bu çok imkansız

gibi duruyordu benim açımdan. Kendi kendime ilk bakışta aşık olmanın ne kadar saçma oldu-ğu söyler dururdum. Ben bunları düşünürken zaman geçiyor, hava yavaş yavaş kararmaya başlıyordu ve İngilizce dersi sona doğru yaklaşıyordu. Öğretmenimiz dersin sonunda birlikte çalışmamız gereken bir proje ödevi vermişti ve kendi partnerimizi kendimizin bulabileceğini belirtmişti. Herkes bir anda ayaklanmış ve birlikte çalışmak istediği arkadaşının yanına doğru koşuşturmaya başlamıştı. Ben okula yeni geldiğim için daha kimseyi doğru düzgün tanıımıyordum. Bu yüzden yerimde oturmaya devam etmeyi seçtim. Aynı şekilde Çınar'ın da bu durum-da olduğunu gördüm ve heyecanımı yenerek yanına gidip ona doğru yöneldim.

Projeyi benimle paylaşıp paylaşmayacağını merak ediyordum. Ona nazikçe sordum ve beni kırmayarak kabul etti. Çok mutlu olmuştum. Okul bitmişti ve herkes evlerine gitmeye hazırlanıyordu. Ben de zil çaldığı gibi sınıftan dışarı adımımı atıp yürümeye başladım. Biraz yürüyüp bahçe kapısına ulaştığımda birinin yanıma doğru koşarak yaklaştığını gördüm. Kafamı çevirip baktığımda bu kişinin Çınar olduğunu kolaylıkla anladım. Belli ki bir şey isteyecekti. Çok heyecanlanmıştım ama asla belli etmemem gerekiyordu. Bunları hissetmenin erken ve bir hata olduğunu biliyordum fakat elimde değildi. Kendime hakim olamıyordum. “Proje için nasıl bir şey yapmamız gerekiyor sence?” sorusunu duyar duymaz irkildim. Aklımda projeyle ilgili hiçbir şey yoktu. Sağlıklı düşünemiyordum. Ne cevap versem diye düşünürken Çınar’ın bana uzun uzun baktığını hissedebiliyordum. Bu daha da heyecanlanmama “Hmm, şey, eee, okulda projeye başlayabiliriz. O

zaman nasıl bir şey yapacağımıza karar veririz.” dedim. Oh, rahatlamıştım. Çınar biraz bekledikten sonra dediğini onaylar şekilde kafasını salladı ve bana ulaşmak için kendi telefon numarasını vermişti. Akşam olduğunda tam da ben olanları günlüğüme yazarken telefonumun titrediğini fark ettim. Gelen mesaj Çınar’dandı. Bir yandan mutluyken bir yandan da çok tedirgindim. Bir büyülü masalda gibiydim, İstanbul’a taşındığımızdan itibaren her şey çok kötüydü. Ta ki Çınar’la tanışana kadar. Ama bir yandan da içimde her sonlu şey gibi bu büyülü masalın da sona ereceğini hissedebiliyordum ve bu bana katlanılmaz bir acı veriyordu.

15 Aralık 2017

Çınar’la aramız çok iyiydi. Her şey çok güzel ilerliyordu. Birbirimizin tek ve gerçek dostuyduk. Ama bana dosttan da öteyiz gibi geliyordu. Aklımdan Çınar’a ondan hoşlandığımı söylemem gerektiği geçiyordu. Çünkü artık hislerimi daha fazla gizleyerek yaşayamayacaktım. Okula gitmek için hazırlandım ve çantamı alıp yola koyuldum. Okula vardığımda Çınar’ı gördüm ve onunla konuşmak istediğimi söyledim. Meraklanmıştı ve ben zaten böyle bir şey yaptığıma inanamıyordum. Daha önce bu cesareti hiçbir yerde gösterememiş-tim. Uygun bir yere gittiğimizde ona onu ilk gördüğüm andan bu yana kadar geçen zaman içerisinde nasıl hissettiğimi anlattım ve yüzünün renginin atmış olduğunu gördüm. İçimi bir korku kapladı. Dakikalar süren sessizlik sonunda birbirimize şaşkın şaşkın bakmayı kestik ve Çınar bu sessizliği bozan taraf oldu. Bana beni ilk günden beri hep arkadaşı olarak gördüğünü ve beni hep arkadaşı olarak sevdiğini belirtti. Çok üzül-müş-tüm ama yapabilecek bir şeyim yoktu. Gözlerimin dolduğunu hissediyordum ve ağlamak üzere olduğumu

görmesini istemediğim içi koşarak oradan uzaklaştım. O gün boyunca hiç kimseyle, Çınar dahil olmak üzere konuşmadım. Eve tıpkı bir ölü gibi dönmüş-tüm. Ödev yapamıyordum, ders çalışamıyordum, doğru düzgün yemek bile yiyemiyordum. Belki de çok abartıyordum ama geçmişte hiçbirine bu denli yoğun şeyler hissetmemiş-tim. Sanırım gerçekten aşık olmuştum. Hoşlanmanın ötesinde bir şeydi bu çünkü. Çok yoğun bir duyguydu.

Günler günleri kovaladı. Hala Çınar’la konuşmuyor olmamız gerçeği içimi parçalıyordu. Keşke söylemeseydim diye kendimi parçalıyordum. Ama iş işten geçmişti. Ne kadar onu düşünmüyorum diye kendimi kandırsam da görünüşe göre bu işte başarılı değildim. Zaten insan ne kadar unuttuğunu düşünse de,

her çabaya rağmen geçmişin en derin hatırası hep içindedir, öyle değil mi?

Eda SÜNNETÇİOĞLU/ 10 FL A

MAVİ

“Bak, tozluyuz biz, çok tozluyuz-ya bozkır, bozkır yolundan kamyonlar geçerken kalkan toz.” diye bağırdı oğluna.

Hınçla elini duvara vurdu. “Kollarım kopsaydı da o gitarı bulmasaydım çöpten! Eşek kadar adam oldun, bir lokma fazla yararım dokunsun demiyorsun!” diye hırladı. Siniri geçmemişti babanın, oğlunun nasıl bu kadar kaygısız olduğunu anlayamıyordu. Hayat da merhamet göstermemişti oysa.

Askıdan, kaç yaması olduğu unutulmuş; kirli, kahverengi ceke-tini alıp hızla sırtına geçirdi. Bir kez daha boyası dökülmüş duvar-lara, bağıra çağıra oğlunun boğazı-na dizdiği yarım tabak kuru fasul-

yeye baktı ve gördüğü sefaletle şiddetini artırarak parladı. Nasırlı ellerini öne doğru uzatarak “Bak!” dedi.” Sanatla para kazanılsaydı it ayağına döner miydi bu eller?” Kapıyı çarpıp çıktı. Bütün gücüyle çarpmamıştı.. menteşeleri zangırdasa da yerli yerindeydi, daha yeni tamir etmişti çünkü.

Bodrumdan karton toplama arabasını aldı, pastan yeşile dönmüş tutacaklarını tuttu, sabah ayazında yola koyuldu. Buraları herkesten iyi bilirdi. Hangi sokakta ne yenir, hangi sokakta çöpe ne atılır, yepyeni şeyler hangi çöp konteynırında bulunur ezberlemişti. Üstelik hangi tenekeye eğilmeden önce vurması gerektiğini aksi takdirde

fareyle ya da yeni yavrulanmış bir kediyle karşılaşabileceğini de öğrenmişti. Bazen –günlük yevmiyesine mâl olsa da- sahile inerdi. Çarşaf gibi mavi bir deniz ve mis gibi, açık mavi bir gök görmek onu rahatlatır, keyfi yerindeyse mavi bir türkü bile söyletirdi. Sırtında taşıdığı pis araba keyfinden bir şey götürmezdi. Hem ondan utansa ne çıkardı? Yüzünü acıyarak buruşturan, gizliden gizliye onu görünce çocuğunu diğer tarafına alanlar mı verecekti ekmeğini? Ancak farkındaydı, oğlu utançtan yerin dibine giriyor; kendini iyice gitarın tınlarına veriyordu.

Ne yapmalıydı da şu çocuğu kendine getirmeliydi? Ya da kendine gelmesini mi durdurmalıydı? Biliyordu sanatın ne illet bir şey olduğunu. Bir büyüsüne kapıldın mı ölsen yakarı bırakmazdı. O, bir teli kopmuş, sesinin tınısını çoktan yitirmiş gitar; oğlunun gözlerine çocukluğundan beri ilk kez ışık getirmişti. O ölmüş gitar, henüz yirmiye varmayan yaşında ruhu ihtiyarlamaya yüz tutmuş oğlunu uyandırmıştı. Şimdi nasıl elinden alınırdı? “Yaşamak için karnını doyursan yeter, yaşadığını hisset-

mesen de olur.” Nasıl denirdi?

Baba bir yandan hızlı hızlı karton topluyor bir yandan düşünceden patlayacak gibi oluyordu. Fark etmeden sahile indiğinin ayırına vardığında 6-7 saat geçmişti bile. Oturdu, havayı ciğerlerine doldurdu. Hafif rüzgar esiyordu. Baharın eli kulağındaydı. “Martılar düğün ediyorlar.” Diye düşündü neşeyle. “Yeni gelinlik kızlar gibi esiyorlar.” Dedi yüksek sesle. Yoldan geçen bir onu duydu mu bilinmez.

Eğer duyduysa “Yazık!” demiştir. “Üstündeki toza bakmadan nasıl da mutlu.”

Baba eve gelirken çocuklar gibi şendi. Arabasını bodruma bağladı, ceketini astı. Aylık bulgurlarını alıp almadığını soran karısını savuşturdu, neredeyse zıplayarak oğlunun yattığı odanın kapısına gitti. İkinci el satan bir yerden aldığı; telleri yerinde, akoru sağlam ve deniz mavisi gitarı kapıya dayadı.

Kapının önüne çıktı. Doğru mu yapmıştı yoksa oğlanı iyice hayal kırıklığına mı sürüklüyordu karar veremedi. “Aman!” dedi sonra. “Aldığı nefesi

hissetsin de bulgur yemese de olur.

Akşam güneşi yüzünü ısıttı, rüzgar saçlarını dağıttı. Bahar geliyordu.

İlke Nil GÖKÇE 10 FL / B

Kale

Sessizlik bölündü işte, daha büyük bir ağırlık onu ezdi, tüketti.. Küllerini savruldu umutların, gecenin içinde kayboldu gitti...

Kalenin duvarlarını yalıyordu rüzgar, ölmüş oğulların çığlıklarını taşıyordu. Bir fırtına yaklaşıyordu durgun denizin üzerine. Ancak bu kale, her tufandan sapasağlam çıkacak şekilde tasarlanmıştı. Ah, bir de sakın bir günün batımında görseydiniz onu. İşte asıl o zaman tutsak ederdi sizi. Her bir tuğlası parmaklık olur, gitmenize izin vermezdi.

Karşımdaki adamı olduğundan daha yaşlı gösteren yüzündeki yara izleriydi. Yine de şikayet etmezdi onlardan. Yüzündeki her izin bir

ganimet olduğunu söyler, onları çocuklarıymış gibi sahiplenirdi. Ellerini bana doğru uzattı. "Bak, kokla. Hâlâ kan kokuyorlar." dedi. Elleri ağaç kökleri gibi boğum boğumdu, nasırlaşmıştı. Görkemli vücudunun aksine parmakları çarpıktı. Kandan çok barut gibi koktular bana. Hayır, dedi. "Bu eller bunun için yaratılmamış olmalı." Ufka bakıyorduk. Etraf cehennem andırırsa da kalede bir sessizlik hakimdi. Ne çocuklar kahkahlarla koşuyor ne de kuşlar ötüyordu. Fakat sorsanız bu ölümcül sessizliği sorun etmezdi adam. Savaşın getirdiklerini, göturdüklerine tercih ederdi. Kafam karıştı birden, içinde buz gibi bir nefes gezindi, ürperdim. "Bu eller evlat, ölümün

soğuk tenini hissetti. Bir kılıcın keskinliğini. Kana bulandı, çamurda sıırılsıklam oldu. Onlara bahşedilenden çok daha fazlasını yaptı. Yine de bir avuç umudu kurtarmadılar." Kaleye vuran dev dalgalar konuşmasını kesti. Çaresizdi fakat pişman değildi. "Halkını yine de terk ettin." dedim. Yüzünü yavaşça bana doğru çevirdi. "Hayır, çoktan ölmüş bir şeyi terk etmiş sayılmazsın. Güç, gözü kör eder.

Hırsıyla birleştiğin de ise savaşı getirir ve savaş, insanoğlunu fedakarlık yapmak zorunda bırakır. Birden fazla kez ben bu hataya düştüm. Güçlü kalabilmek için gemimi, fırtınanın ortasına attım. Her seferinde yanımda kadınlar ve çocuklarla. Fakat sor bana, bir an ellerim titredi mi diye? Tereddüt, korkaklar içindir. Bunu asla unutmama." Kafasını tekrardan ufka doğru

ru çevirdi. Ellerini gevşetip soğuk mermerin üzerine koydu. Hafif hafif titriyordu çarpık parmakları. Yaşlı adamın yanıldığına o zaman karar verdim. Halk ölü değildi. Sadece yaralıydı ve işte eller, bunun için yaratılmıştı. İyileştirmek için. Sarıp sarmalamak, kucak açmak için. Fark ettim ki her ganimet büyülü bir hazine demek değildi. Saf iyilikten oluşmazdı ve

kılıçla kazanılanı en korkuncuydu.

Öykü Efendi

10 FL C

1974 ORHAN KEMAL ÖDÜLÜ: Orhan Kemal Roman Ödülü'nü 1974 yılında "Yenişehir'de Bir Öğle Vakti" adlı romanıyla Sevgi Soysal aldı. Fotoğrafta; (soldan sağa) Orhan Kemal'in eşi Nuriye Ögütçü, Sevgi Soysal ve Çetin Altan.

ON YEDİ YAŞIM

Onu tekrar izlemeye başladığımda baktım, dalmıştı. Yılların yükünü taşırcasına çökmüş omuzları, arkasına saklandığı gülüşüyle tezat oluşturan bu adam; yaşananlara meydan okuyarak karşıma çıktığında kendimi lise zamanlarımı anımsarken buldum.

O geceye dair hatırladığım en net şey sevinç nidalarının arasında geceyi delen çığlıktı. O soğukta sığındığımız kafede çaylarımızı yudumlarken hangimiz tahmin edebilirdi ki dört kişi yürüdüğümüz yolları dönerken bir kişi noksan olacağını?

Umut ve neşe evleri terk ettiğinde her birimiz daha on yedi yaşımızdaydık. Lise sıralarındaydık.

Son süratle gelen o araba, Neşe'yi oracıkta yalnızca bizden almakla kalmamış; geriye kalanlarımızı da birbirinden koparmıştı. Araya yıllar, mesafeler girmiş ve hepimiz otuzlara merdiven dayamıştık. Farklı şehirlerde farklı kişiliklere bürünmüş, geçmişten kaçmıştık. Yıldızlar gibi sönmüş, birlikte gömülmüş-tük.

Neşe, o gece bizden yitip gittiğinde biz daha on yedi yaşımızdaydık. Lise sıralarındaydık. Yalnızca Neşe değil, bizler de karanlığa saplanmıştık.

Yağmur Gürsoy/ 10 FL A

Sünger

Yeni dikilen bir trolleybüs direği, bir yol makinesi, bir kavga olmayı diledim. O zaman bakacaklardı. Bakmadan edemeyeceklerdi. Buna zorunluydular. Geçimleri bundandı. Bu umursamaz, bencil insanlar uğraşmazdı başka bir şeyle. Ne şiddet gören kadın ne ek-mek parası elinden gittiği için ağlayan simitçi ne de haksızlığa uğramış başka biri. Yalnızca konu-

şur, boş konuşurdu bu kitle.

“Yalnız” a gelince hiç sesleri çıkmazdı. Bir köpeğin kolu kesilse umursamaz, bir tane kavgayı ayırmaz ya da bir emekçinin işine yardım dokunmazdı. Sünger gibiydi beyinleri; iğrenç, kirli, vıcık vıcık bir sünger... Ne çekse içine kirletirdi. Baksalar da göremezlerdi bu sünger ile ne aldatılmayı ne saçmalıkları... O sünger ile anlayamazlardı, sadece ama sadece ba-

karlardı. Kendi pis dünyalarında yok olup giderler ve hiçbir gün hatırlanıp anımsanmazdı bu süngerler. Ah yine süngerler...yine süngerler...Böylesine iğrenç kirli vıcık vıcık süngerler...

Mehmet YENİŞAR/ 10 FL A

Kafes

Kafesimden çıktım bugün
Beyaza boyadılar beni
Bir zeytin dalı verdiler
Önceden kapattıkları ağzıma
Acıyan yaralarını sardılar
Önceden kırdıkları kanatlarımın
Sen özgürsün artık

Uç, bağır, çağır , dediler
Uçamadım, uçamadım
Uçmayı unutmuşum, uçamadım
Kafesimden çıktım bugün
Ağzımda hürriyet
Sözde hürriyet

Sami Efe Gençoğlu

#DİREN Ç

Size tuhaf gelecek belki ama ‘ç’ harfine bir sempati beslerim. Daha doğrusu, alfabemizin dördüncü harfi olarak Ç’nin diğer harflerin yanında biraz ezildiğini, görmezden gelindiğini düşünür ve hakkı yenilen Ç’yi savunma ihtiyacı hissederim.

Bir sitedeki apartmanları A BLOK, B BLOK, C BLOK, D BLOK diye sıralarken Ç’yi yok sayarız örneğin. Test sorularının şıkları “a, b, c ve d” den oluşur, Ç yine yoktur. Daha

birçok yerde Ç’nin gelmesi gereken kısma “d” yi koyarız ve sonra hiçbir şey olmamış gibi “e, f, g...” diye devam ederiz. Sanki Ç, 29 harften biri değilmiş gibi dışlarız.

TÜRKÇE

Ç’nin bu durumu için genellikle iki gerekçe gösterilir: c ve ç benzerliğinin bu iki harfi karıştırma ihtimali doğurabileceği ve ç’nin bilgisayar dilinde Türkçe bir karakter olması, uluslar arası iletişim dilinde bulunmaması. (Ç’yi böylesine sevmeye sebeplerimden biri de bu sanırım: Türkçe bir karakter olması J)

Ç harfiyse direnir bu haksızlığa karşı. İnat eder, sürekli karşımıza çıkar: Her sabah kahvaltımızın vazgeçilmezi Çay olur... Her gün canımızın çektiği çikolata olur... Soğuk günlerde içimizi ısıtan çorba olur...En değerli varlıklarımız çocuklarımızın en sevdiği olur; çilekli süt olur, çilekli pasta olur...

Diyorum ki...Bize kendini bu

kadar hatırlatan, dışlanmaya ve unutulmaya karşı direnen Ç için el ele verelim; onu hakkı olan yere koyalım.

Türkçe "Turkche" leşiyor
DUR DİYEN YOK !

“Whisne” (Vişne)
“Taxim” (Taksim)
“Balcon” (Balkon)
“Roumelie” (Rumeli)
“Mat Rock” (Matrak)
“DoRock” (Durak)
“Pasha” (Paşa)
“Efendy” (Efendi)
“Berdush” (Berduş)

“OK” LARLA VURULDU TÜRKÇE

KONSEPT

CENTER

STAR

FAST FOOD

FULL

SELFİE

SPESİYAL

PERFORMANS

KOLEJ

BYE

BYE.....

Bunlar ne demek ?

{
okay , oke
yes , yeah
no , nein
hello , hi
bye bye
asl
u

“İmdaaaat! Yardım ediiiiin, dili katlediyorlaaaar!..”

diye avazım çıktığı kadar bağırmak istiyorum.

Nedir bu başka dillere özenme sebebi-miz?

Neden Türkçeyi küçümseyip başka dillere hizmet ediyoruz?

Sokaklarımız, iş yerlerimiz hatta okullarımız neden İngilizce isimlerle dolu?

Neden D & R mağazasına “di end ar” yerine “de – re” demeyi tercih ettiğim

için tuhaf karşılanıyorum?

Haber kanallarından birinden söz ederken niçin “EN Tİ Vİ” diyoruz?

Dünyada kendi harflerini başka bir alfabenin harfleriyle okuyan başka bir ulus var mıdır?

Vedalaşırken söylediğimiz “bye bye” sözü, “iyi günler, hoşça kal...” gibi Türkçe ifadelerin veremediği hangi duyguyu veriyor? “Bye bye diyen kişi, Türkçe sözcükleri yetersiz buluyorsa bye bye ile bizim için neyi diliyor?

Teknolojik gelişmelerin ve sosyal medyanın dayattığı İngilizce yerine tercihimizi Türkçemizden yana kullanamaz mıyız? (En azından ‘tower’lar, ‘hill’ler, ‘city’ler sıradan Türkçe sözcüklermiş gibi her yerde rahatça kullanılmasa...)

Bu gidişin sonu TÜRKİLİZCE mi? Kafamda deli sorular...İçimde endişeler...

Evrin Yıldırım

Sözdüşüm

Bugün Atatürk'ü Düşündüm Uzun Uzun...

Yedi yaşımda, ezberimde olan ilk şiirle, gri ve yağmurlu bir 10 Kasım sabahı okulumdaydım... O bilindik şiirin o zamanlar anlam veremediğim “*Saat 9’u 5 geçe/ Atam Dolmabahçe’de/ Gözlerini kapamış/ Bütün dünya ağlamış...*” mısralarını var gücümle bir de çocuk heyecanımla okumaya çalışırken sınıfımın duvarındaki gözlerimin içine içine bakan Atatürk fotoğrafı gitmiyordu zihnimden. Demek saat dokuzu beş geçe, Dolmabahçe Sarayı’nda, bir 10 Kasım sabahı Atam (siyah kalpaklı, elmacık kemikleri çıkık ve o çok güçlü görünen adam) gözlerini kapamıştı. İzleyicilerin yarım gülümsemeleri ve cılız alkışlarıyla indim sahneden; biraz şaşkın, biraz donuk...

Ardından okul merdivenlerinde sicim gibi ince bir yağmurla çıkan koro “*Atatürk ölmedi, yüreğimde yaşıyor...*” diyordu. Bu, nasıl olabilirdi ki? Hani Dolmabahçe’de kapamıştı gözlerini? Nasıl olur da yüreğimizde yaşardı ve özgürlük savaşında bayrağı O taşırdı? O zaman bu yas, bu hüznün niye? O zaman okuduğum şiir boşuna mıydı? diye düşündüm o gün...

“Büyük Adam” diye öğretildi bize Atatürk, hatta bir de okuma fişi kesmiştik o haftalarda: “Atatürk’ü çok seviyorum.” diye. Bu sevgiyi hiç sorgulamadan kabul ettik biz de. Çünkü gerçekten “Büyük Adam”dı Atatürk, büyük işler yapmıştı...

Aradan birkaç yıl geçti, ortaokuldaydım, artık okuryazar olmuş-

tum. Okuma yazma dahi bilmeden ezberlediğim şiire inat, koronun seslendirdiği şarkı Atatürk’ün şu sözü ile anlamlanmıştı kafamda: “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır; ancak Türkiye Cumhuriyeti sonuşa dek yaşayacaktır.” İşte! dedim o gün; saat dokuzu beş geçe gözlerini

kapayan beden, kurduğu cumhuriyetle yaşıyor, yaşatılıyor...

Sonra Atatürk’ü düşündüm, uzun uzun ve anlamaya çalıştım yaşamının her karesini. Neden büyüktü ve unutulmazdı bu kadar? Bir devletin kurucusu, bir başöğretmen, bir vatan sevdalısı, bir başkomutan, iyi bir devlet adamı, iyi bir araştırmacı, iyi bir düşünür, iyi bir matematikçi, iyi bir okur... Başına iyi getirilecek birçok işte imzası vardı?

Peki, nasıl olur da Osmanlının can çektiği, savaşıardan başını kaldıramayan yoksul bir halkın yaşamaya çalıştığı bir zamanda, üstelik isyanların odağı Selanik'te bir de babasız büyüyen bir çocuk; Mustafa'dan Mustafa Kemal Atatürk'e dönüşmüştü? Okuduğu okullar mı? Onu etkileyen düşünürler mi? Çektiği sıkıntıları mı? Ya da yaşamındaki, ülkesindeki eksiklikleri gören, bilen ve çözüm üreten beyni mi onu yönlendirmişti? Belki de hepsiydi...

Doğunun en yoksul kentlerinden biri olan Şam'a sürgün edildiğinde çekip gidebilirdi, gitmedi!

Onca tehlikeye rağmen, üstelik pusulası bozuk bir vapurla Samsun'a oradan da Havza'ya yol alırken "Dağ başını duman almış/ yürüelim arkadaşlar!" diyordu, dediği gibi yaptı; yanlışların üzerine hep yürüdü. Padişah Vahdetin kesin bir emirle Erzurum Kongresi öncesi ona telgrafta "Derhal İstan-

bul'a dön!" dediğinde her şeyiyle sahiplendiği askerlikten bile istifa etti, yolundan dönmedi. Bunca olumsuzluğa rağmen hangi güç O'nu ayakta tutmuştu, hangi düşünce O'na direnme azmi vermişti? Bir insan bir şeyi çok isterse ve severse onun peşini bırakmaz. O ülkesini çok sevdi, halkını çok sevdi.

Öyle bir sahte naralar, yerli ve milli dolambaçlar, çarpık kararlarla değil. O vatanını, hayatını adayacak, bir gün bile rahat etmeyecek, hakkında çıkan idam kararlarına, düzenlenen suikastlara aldırmayacak kadar sevdi... Bu sevgiye ve halkına adanmış ömrüne karşılık tek bir şey istedi: Ülkesinde O'nun devrimlerine, kurduğu Cumhuriyete sahip çıkacak bilinçli bireylerin yetişmesi...

Şengül Ateş

Özen'li Tarih

Türk Aydınlanması'nın Temeli

İnsanoğlunun var oluşundan günümüze dünyamızda pek çok değişim ve dönüşüm gerçekleşmiştir. Başlangıçta tamamen doğal olanla yetinen insan, süreç içerisinde doğal olanın dışına çıkmış, toplu halde yaşamaya başlamış, toplumsal iş bölümü, sorumlulukların paylaşılması toplumsal kuralları beraberinde getirmiş ancak güçlü olanın egemenliğine dayanan bu süreç çoğunluğu oluşturan güçsüzler tarafından sonlandırılmış ve yönetsel olarak bu günkü kültürümüzün temelleri atılmıştır.

İnsanın doğayı ve doğal çevresini

anlamaya çalışması ilk keşfetme sürecinin başlangıcı olmuştur. Ölüm ve hastalıklar karşısında çaresizliği, bunlarla baş etmedeki başarısızlığı insanı bilinmeyene, ulaşılamayana ya da bazı doğal varlıklara anlam yüklenmesine neden olmuş ve zamanla toplumsal kurallar bu unsurlara yani dine dayandırılmıştır. Siyasal iktidarların güçlerini kaybettiği dönemlerde, toplumu din ile

yönlendirmeye çalışmaları süreç içerisinde gücünü dinden alan bir grubun oluşmasını sağlamıştır. Ortaçağ Avrupa'sında kendisini daha çok hissettiren dini gruplar bütün alanlara hakim olmuş ve neredeyse bin yılı aşkın toplumu yönlendirmiştir.

Tarihsel süreçte günümüzdeki 'Aydınlanma' kelimesinin karşılığı

Rönesans ve Reform ile beslenen bilimsel olarak kullanılan insan aklının, İnsanın toplumsal ve kültürel hayatına, kurumlarına çevrilmesidir. Din ve Siyaset alanında İnsan aklının ön plana çık-

ması Aydınlanma hareketinin başlangıcı sayılabilir. Aydınlanma, akılcılık, hümanizm, hoşgörü, ilerlemeye olan güven, insan hayatını çağa uygun bir hale getirme olarak da ele alınabilir. Aydınlanma, Avrupa İnsanın bireysel ve toplumsal yaşamını yeni bir anlayışla oluşturma çabası, batı uygarlığının tarihsel gelişimin ve değişimin sonucudur. İngiltere'de başlayan toplumsal değişim, Fransız İhtilali ile özgürlük hareketi olarak devam etmiş Almanya'da düşünsel temellerini oluşturarak tüm dünyayı etkilemiştir.

Osmanlı Devletinde yenilik hareketleri 18.yy'da başlamıştır. Osmanlı Aydınlarında görülen batı yönündeki kültür değişimi, 1789 Fransız devrimi ile güçlenmişti. 1839'dan sonra Avrupa'ya giden Osmanlı aydınları buradan yeni insan ve yeni bir toplumsal yapı ile karşılaştılar, geriye döndüklerinde yaratmak istedikleri insan tipi için gerekli alt yapının olmadığını fark ettiler. Osmanlı Aydınları geleneklerine bağlı kalarak, Batının teknolojisi ve İslami toplum düzeninin bir arada sorunları çözebileceğine inanmaktaydı.

Yeni kurulacak olan Türkiye Cumhuriyeti Devletinde Aydınlanma, Mustafa Kemal'in dimağında olgunlaşmıştır. Mustafa Kemal 16 Temmuz 1921'de Maarif Kongresinin açılış konuşmasında eğitimi, milletleri uygarlığa götüren ve Türk Devletini dinamik idealine ulaştıracak bir araç olarak yorumlamıştır. Ulus devlet modelinin benimsenmesi, halk egemenliğine dayalı

yeni bir yönetimin kurulması, toplumdaki bireylerin ilişkilerinin Anayasal bir temele oturtulması ve Osmanlıdaki tebadan Cumhuriyetle vatandaşlığa geçiş olarak başlamıştır. Bu süreç, Aydınlanmanın toplumsal alana yansımaları, toplumsal alanda yapılan devrimlerle çağdaş bir yaşama geçiş, eğitilmiş okuma yazma

bilen bir toplum ve çoğunluğu kırsalda yaşayan vatandaşların eğitilmesi için eğitim alanında yapılan devrimler ve sonrasında Köy Enstitülerinin kurulması ile zirveye ulaşmıştır.

Özen Özkan

SİNAN MEYDAN BİYOGRAFİSİ

Sinan Meydan, 1975 yılında Artvin, Şavşat'ta doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Şavşat'ta Vahdettin Yıldız Ortaokulunda ve Şavşat Lisesinde tamamladı. 1993 yılında üniversite eğitimi için İstanbul Üniversitesi'ni kazanınca İstanbul'a giderek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde lisans eğitimi yapıp 1997 yılında mezun olmuştur.

1997 yılından beri Atatürk üzerine çalışan Sinan Meydan, Atatürk'ü şu üç sözcükle tanımlamaktadır: Tam bağımsızlık, çağdaşlaşma, ulusal egemenlik.

Sinan Meydan, üniversite yıllarından itibaren Atatürk ve yakın tarih üzerinde çalıştı. 1997 yılından beri Eski Türk Tarihi, Atatürk ve Cumhuriyet tarihi üzerine araştırmalar yapmakta olan Meydan, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarih ana bilim dalında master yapmıştır. Çalışmalarının odak noktası Atatürk'tür. Kitaplarında ağırlıklı olarak Atatürk'ün hayatı, "tarih ve dil çalışmaları" ve "Cumhuriyet

tarihini" incelemiştir. İlk kitabı, Bir Ömrün Öteki Hikayesi, "Atatürk, Modernizm, Din ve Allah" adıyla 2002 yılında yayınlandı. Bu kitabında "Atatürk ve Din" konusunu tüm boyutlarıyla inceledi. Bir Atatürk romanı olan ikinci kitabı ise, Hürriyet Savaşçıları'nın Mabedi "Beyaz Kule" adıyla 2005 yılında yayınlandı. Şu sıralar "Çanakkale savaşları" konulu bir tarihi roman ve "Atatürk'ün Tarih ve Antropoloji Çalışmaları" konu-

lu bir araştırma eser üzerinde çalışan yazar, ayrıca bir özel öğretim kurumunda "Yakın tarih" dersleri vermektedir. Sinan Meydan, İlk kurşun, GüncelmeYdan gibi internet haber sitelerinde ve Bütün Dünya Dergisi'nde yazmaktadır. "Saklı Tarih" adlı bir programı, Halk Tv'de her Cumartesi saat 11.00'da canlı yayın olarak devam etmektedir.

Eserleri:

Atatürk ve Kayıp Kıta Mu
Son Truvalılar, "Turuvalılar, Türkler ve Atatürk"
"Atatürk'ü Doğru Anlamak İçin"
Sarı Lacivert Kurtuluş
"Atatürk ve Kayıp Kıta Mu-2"
Atatürk'ün Gizli Kurtuluş Planları
Sarı Paşam
Atatürk ve Türklerin Saklı Tarihi
Cumhuriyet Tarihi Yalanları 1-2.
Akl-ı Kemal

Sıla Çetindere/ 10 FL B

Prizma

TARİHTE BİLİM İÇİN HAYATINI FEDA ETMİŞ 10 BİLİM İNSANI

Tarihte bazı bilim İnsanları vardır ki insanlığı daha ileri noktaya götürme amacıyla kendilerini bilime feda etmişlerdir. Zehirlenen kimyagerler, zararlı ışıklardan kanser olanlar, kör olanlar... Hepsini saygıyla anıyoruz. İşte bilim için hayatını feda etmiş 10 bilim insanı.

1- Marie Curie:

Radyasyon tedavisi üzerine çalışırken radyasyondan dolayı kendinde lösemi gelişmiş, bu yüzden hayatını kaybetmiştir. Marie Curie, nobel kimya ve fizik ödülü almış bir bilim kadınıdır.

2- Carl Scheele:

Carl Scheele bir farmaolog aynı zamanda da birçok kimyasal elementin bulucusudur. Kimyager Joseph Priestley, Carl Scheele'nin buluşlarının çoğunu چاپ makaleler halinde kendisinin buluşlarıymış gibi yayınlarsa da daha sonradan gerçek anlaşılmış ve buluşların hakkı Carl Scheele'ye tekrardan verilmiştir. Scheele'nin keşfettiği elementler arasında oksijen, molibden, tungsten, mangan ve klorin gibi elementler bulunmaktadır. Scheele'nin en ilginç

özelligi ise çalıştığı kimyasalların tadına bakmaktır. Ölüm sebebi hidrojen siyanürü tatmak olarak tarihe geçmiştir.

3- Sir David Brewster:

Sir David Brewster, optik ve ışık polarizasyonu üzerine çalışmış ve kaleidoskopu keşfetmiştir. Mikroskoplardaki mercekler sistemini geliştiren İskoçyalı bilim adamı Brewster, bir ışık çalışmasında görme yeteneğinin dörtte üçünü kaybetmiştir. Ve belirli bir süre sonra da kör kalmıştır. Sir David Brewster bilim için ölmese de bilim için gözlerini feda etmiştir.

4- Elizabeth Ascheim:

Elizabeth Ascheim röntgen ışıkları üzerine çalışmalar yapmış ve X ışınlarını daha iyi kullanmak için kendisini denek olarak kullanmıştır. Maruz kaldığı fazla röntgen ışınından dolayı vücudunun her organında kanserli hücreler oluşmuş ve hayatını kaybetmiştir.

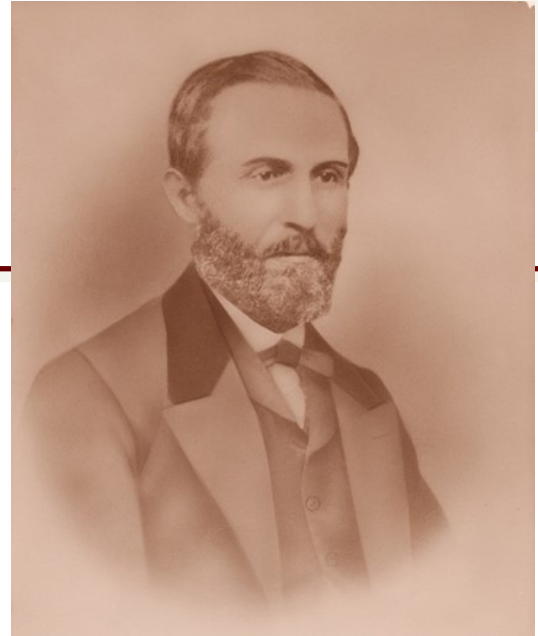
5- Robert Bunsen:

“Bunsen burner” olarak bilinen Robert Bunsen, laboratuvarlarda kullanılan ısıtıcı “bek”lerin mucisidir. Kimyager Bunsen, bulduğu beki test ederken kör olmuştur.

6- William Bullock

Döner silindirli matbaa makinesini icat eden William Bullock bu icadıyla matbaa sanayisinde devrim yaratmıştır. Döner silindirler sayesinde daha hızlı ve daha kaliteli baskı yapılabilmiştir. William Bullock, icat ettiği bu makineyi tamir etmeye çalışırken, ayağına düşürmüştü ve kangrenden hayatını kaybetmiştir.

7- Jean-Francois de Rozier:

Fizik ve kimya öğretmeni olan Rozier balonla ilk uçuş yapan, ve bu buluşu ilk defa test eden kişidir. Bu uçuş sırasında patlayan balonla hayatını kaybetmiş ve hayatını hava yolunda kaybeden ilk insan olarak adını tarihe yazdırmıştır.

8- Thomas Midgley Jr.:

Kurşunlu benzini keşfederek insanlığın hem sanayide hem ulaşımda ciddi yollar kat etmesini sağlayan Amerikalı ünlü mühendis ve kimyager Thomas Midgley Jr. kurşun zehirlenmesinden hayatını kaybetmiştir.

9- Sir Humphry Davy:

Üstün zekâsıyla bilinen İngiliz kimyager Sir Humphry Davy, bulduğu gazların yanıcılık özelliğini test ederken yanarak ölmüştür.

10- Alexander Bogdanov:

“Genç insan kanının, yaşlı bir bedene transfer edilmesiyle yaşlı insan gençleşebilir mi?” sorusuna yanıt arayan Rus bilim adamı, hastalık testi yapmadan kendisine transfer ettiği sıtma hastası olan bir hastanın kanıyla hayatını kaybetmiştir.

Biliyoruz ki eğitime ve bilime olan güven, insana verilen değer ile doğru orantılıdır. Her şeyin kolay tüketildiği bir çağda bu değer bizi ayakta tutan ve farklı kılan bir güçtür. Çünkü bir çocuk nasıl yetişirse, bir toplum da öyle gelişir. Bu nedenle geleceğin aydınlık günlere evrilmesi hedefinde, umudumuz olan gençlerin yetişmesine katkıda bulunmak, onları geleceğe hazırlamak bizim için kutsal ve kıymetli bir duygudur. Bu duyguyu Çağdaş Eğitim'den yana olan her aile ile paylaşmak ise bizi de büyük ve güçlü bir aile yapacaktır.